مۇختار مەخسۇت

تەنھا قېيىق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

责任编辑：啊吉．库图鲁克．卡德尔

封面设计：艾克拜尔．萨里

ISBN 7-228-05631-0

9 787228 056316 >

ISBN 7－228－05631－0

I.2028（民文）定价 :8.50元

تەنھا قېيىق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

孤舟:维吾尔文/穆合塔尔·买合苏提著,— 乌鲁木齐
新疆人民出版社,2000.2
ISBN 7—228—05631—0

Ⅰ.孤… Ⅱ.穆… Ⅲ.诗歌—中国—当代—维吾尔语
(中国少数民族语言) Ⅳ.1227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2000)第 01386 号

孤　舟(维吾尔文)
穆合塔尔·买合苏提著

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码:830001)
新疆新华书店发行
新疆工人时报印刷厂印刷
787×1092 毫米 32 开本 5.75 印张
2000 年 1 月第 1 版　2000 年 1 月第 1 次印刷
印数:1—3000

ISBN7—228—05631—0/1·2082　定价:8.50 元
www.uyghurkitap.com

مەسئۇل مۇھەررىرى: ھاجى قۇتلۇق قادىر؛
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

تەنھا قېيىق

(شېئىرلار)

ئاپتورى: مۇختار مەخسۇت

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ,№)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ ئىشچىلار ۋاقىت گېزىتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1092 ×787مم، 1/32. باسما تاۋىقى: 5.75
2000 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2000 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 3000—1
ISBN7—228—05631—0/1 • 2082
باھاسى: 8.50 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرىسى

ئاپتوردىن

قاچاندۇر بىر چاغلاردا ساددا، غەرەزسىز ۋە تولىمۇ مەسۇم تۇيغۇلار بىلەن شېئىرغا ئىشتىياق باغلاپ قالدىم.

ئازغىنا كەم ئىككى مۆچەل بۇ كوچىدا ئۆمىلەپ، تەمتىلەپ، يىقىلىپ ـ قوپۇپ ۋە يۈگرەپ، گاھىدا كۆز ئالدىمدىلا جىلۋىلىنىدىغان، گاھىدا ئۇپۇقتەك يىراق ھەم مەۋھۇم كۆرۈنىدىغان بىر مەنزىلگە قاراپ ئۈزلۈكسىز ئىنتىلدىم. يازغانلىرىمنىڭ قانچىلىكىنىڭ شېئىرغا ئوخشاۋاتقانلىقىنى بىلمەيمەن، ئۇنى كىتابخانلارنىڭ قەلبىدىن سوراش كېرەك.

شېئىر شائىرنىڭ قەلب قەپەسلىرىنى يىرتىپ چىقىپ، ئۇنىڭ تەبىئەتكە، ئىنسانىيەتكە بولغان ساپ مۇھەببىتى، ھاياتقا بولغان سۆيگۈسى، ھەقىقەتكە، گۈزەللىككە بولغان ئىنتىلىشى، يورۇقلۇققا بولغان تەشنالىقى، قاراڭغۇلۇققا، رەزىللىككە بولغان غەزەپ ـ نەپرىتى، ئارزۇ ـ ئىستەكلىرىگە بولغان ئازابلىق تولغىنىشىدەك تىنىمسىز ھېسسىياتلىرى ھەم ساماۋى تەساۋۋۇرلىرى بىلەن قاناتلىنىپ، مەنالارغا تويۇندۇرۇلغان نەپىس تىل شەكىللىرى ئارقىلىق ئىنسانلارنىڭ مەنىۋى بايلىقىغا ئايلىنىدۇ. ئۇنى سەنئەت بىلەن ياشىرىپ تۇرىدىغان كىتابخانلارنىڭ قەلبىدىن ئوقۇيمىز.

شېئىر ـ ئىلاھ، شېئىر ـ ئېزىتقۇ، ئۇ، پىكىر، تەپەككۇرگە خۇشتار قەلبلەرنى شېرىن ئازاب ۋە ئاچچىق ياشلار ئۈستىدە لىغىرلاپ تۇرىدىغان خۇشاللىق بىلەن تارتۇۋ-

لايدۇ. شۇڭا مەن شېئىرىيەت كوچىسىنىڭ ئويمانلىرىدا، چۆل - جەزىرىلىرىدە ھەسرەت يۇتۇپ ئولتۇرغان چاغلىرىمدىمۇ ئۆكۈنمەيمەن، ئۆزۈمنىڭ سىماسىنى كىچىك چوقىلارنىڭ ئۇستىدە غىل - پال كۆرۈپ شاتلانغان دەقىقىلىرىمدىمۇ گاڭگىراپ قالمايمەن.

شېئىر مەن ئۈچۈن بىر خىل پاك ئەقىدە. ئۇ مېنىڭ ھاياتىمنىڭ بىر قىسمى، ئۇ مېنىڭ بارلىق ئازابلارغا بەرداشلىق بېرىش ۋە ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇش شەكلىم.

مەن ھەر قانداق ئىزىم ۋە ئېقىملارغا چوقۇنمايمەن، شېئىر مېنى ئۇزلۇكسىز بايقايدۇ، مېنى چېقىپ پارە - پارە قىلىدۇ، يەنە قايتىدىن يارىتىدۇ. مەنمۇ شېئىرنى ئۇزلۇكسىز بايقايمەن، ئۇنى چاقىمەن ۋە قايتىدىن يارىتىمەن.

كىتابخانلار مېنىڭ يارىماس شېئىرلىرىمنى قوغلاپ كېلىپ باش - كۆزلىرىنى قانغا بويايدۇ. مەن يارقىن بىر گۈزەللىككە، نامەلۇم بىر تاكامۇللۇققا قاراپ ئۇزلۇكسىز ئىنتىلىمەن. شېئىر ئىلاھى ھامان مېنى قىزغىنلىق بىلەن سۆيىدۇ. مەن شېئىرىم بىلەن ئىنسانلارنى سۆيىمەن!

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

ئۇلۇغ تېگىرقاش

تەنها قېيىق 2
ئوتتۇز ئىككى يېشىم 3
ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا 5
دېڭىز 8
خىيال، شامال ۋە تاش 10
ئورۇمچى ۋاقتى 11
تەكلىماكان ئۈستىدە قۇياش 12
ئاھ، بوستان قاراۋۇلى 15
مۇشكۇل سەپەر 18
مەڭگۈلۈك ۋىسال 21
تاش ئابىدە 22
يۇلغۇن 23
سايەم 24
باھار 25
يېشىل گىيا 27
تېگىرقىغان مىسرالار 29

سۇنغان چاقماقلار

سەۋدالىق ئەسلىمىلىرى 34
شۇندىن بېرى 40
بەلكىم 42

قاپ ـ قارا قوي كۆز 43
بۇ ئاخشام.. 44
كاككۇك 46
قىيانى قۇچاقلاپ ئاققاندا سۇلار 49
كۆزلىرىڭدىن تۆكۈلگەن ياشلار 50
يامغۇر 51
بىر 52
سۆيگۈ يولىدا 53
سېنى كۈتۈپ 54
كۆزلەر 56

ھايات قىسمەتلىرى

دوستلىرىم 58
كۆز 60
تىلىكىم 62
يىگىت بولساڭ................................ 63
قويىۋەت مېنى 64
ھايات يولىدا................................ 65
شارقىرايدۇ يامغۇر تىنىمسىز 67
سېخى ئەينەك 69
يىراق بولسۇن مىننەتتىن ئالەم 71
ھايات 73
چۈشلىرىم................................ 75
يىقىلماس ئابىدىلەر 77

ئۇيغۇر كىتابلىرى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە تارقىتىش مەنبەسى

رەڭدار تۇيغۇلار

ۋەتەن ئىشقى 86
مېنىڭ يارىم 87
تۇيۇقلار 90
سەن ئالتۇن بولاقسەن، سەن ئۆچمەس چىراق 91
مەن يىغلاپ تۇغۇلدۇم، كۈلۈپ ياشايمەن 95
پەخرىم 99
دەريادىن چۇقان 101
سەھرا يولى 103
قەدىناس شەھرىم 106
تۆكۈلمەكتە سارغايغان ياپراق........................ 109
دەريا ۋە دېڭىز 111
كۆك دېڭىز 112
قۇملۇق ۋە دېڭىز 114
قۇلۇلىنىڭ ئىقرارى 116
ئېلىپ كەت ناخشامنى دېڭىز شامىلى 117
دېڭىزدەك تەۋرىنىش بولسا قەلبىمدە 119
يول چىرىقى 121
هايات 123
مۇقام 125
ۋاپادارلىق 127
مەن بۇلاق بوپ قايىندىم، بىراق 129
ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى........ 131
قۇياشقا ئەڭ يېقىن جاي 134

بالىلار قەلبى

تاغ سەيلىسى ....
ياغقىن قار ....
قوشماق ئاداش بولدۇق بىز ....
ئۇ نىمە؟ ....
تات، تات، تات ....
مەردلىك قىسسىسى ....

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئۇلۇغ تېڭىرقاش

تەنها قېيىق

ساھىلىدا تۇرىدۇ تەنها بىر قېيىق،
داتلاشقان قوزۇقتا باغلاقلىق مەھكەم.
ئۇ بۇنداق تاشلىنىپ ياتقىلى نىكەم،
ئاستىدا لاتقىلار بوغىدۇ دېمىق.

يىراقتا، زەڭگەر رەڭ دېڭىز يۈزىدە
يەلكەنلىك كېمىلەر سويلايدۇ ئەركىن.
يىگانە شۇ قېيىق تەلمۈرەر غەمكىن،
ئۆكۈنۈش ياشلىرى ئەگىپ كۆزىدە.

دولقۇنلار كېلىدۇ ئېيتىپ ئارىيە،
يېتەكلەپ بارغىلى ئۇنى دېڭىزغا.
نە ئامال بىچارە بۇ «تۇتقۇن قىز»غا،
غىچىرلاپ بىر ئاچچىق قىلىدۇ نالە.
كېمىلەر ئۇپۇقتا كەتتى يىراقلاپ،
ئۇ تۇرار شاۋقۇنسىز ساھىلنى ساقلاپ.

1988 ـ يىل ئۈرۈمچى

www.uyghurkitap.com

ئوتتۇز ئىككى يېشىم

توسۇن ئاتنىڭ تۇياقلىرىدا
تاشلاردىن ئوت چاقناتقان يېشىم.
چايكىلارنىڭ قاناتلىرىدا
ئاپئاق بۇژغۇن چاچراتقان يېشىم.

چىن تۆمۈر ھەم سادىر پالۋاننىڭ
نەپەسلىرى قوشۇلغان يېشىم.
قوشاقلىرى قىيا يۈزىگە
كۈمۈش تەردە توقۇلغان يېشىم.

يول - يوللارغا ياققان گۈلخېنىم
ئۆچكىنى يوق، ئەمدى ئۇ قوقاس.
بۈركۈتلىرىم يۈرەر قىيىغىتىپ،
تاغدىكىدەك سالمايدۇ قىقاس.

ئېگىلىپتۇ ئۆمۈر شاخلىرىم
يۇلتۇزلارنى ئېسىپ بويىنىغا.
زەر يالىغان ياپراقلىرىمنى
يەر تېۋىنىپ چىللار قوينىغا.

يوللىرىمغا باقسام قايرىلىپ،
تالاي چۈشۈم ياتىدۇ ئۆلۈك.
سوۋغا قىلىپ رەشىلەسىنى
ئۇ دوقمۇشتا كۈتەر ئۆمۈچۈك.

ئەنە ياز ھەم، كۈز ئارىسىدا
ئاقۇش مانان ياتار يېيىلىپ.
قېچىپ كېتەر يېڭى چۈشلىرىم،
ئۇينىغىلى تېخى سۈت ئېمىپ...

1989 ـ يىل ماي ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا

چۆچەكلەردەك خىيال سۈرەتتىم،
ئايانغۇ بۇ سەبىلىك ساڭا.
ئاپئاق ھېسلار بولسۇن جىلۇنگەر،
ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا.

سىزاي ئاۋال زەڭگەر ئاسماننى،
پەرۋاز قىلسۇن ئۇندا ئاق كەپتەر.
چىمەنلەردىن قىزىل گۈل چىشلەپ
ئۇچۇپ بارسۇن ئورمانغا قەدەر.

سىزاي سۈزۈك تىنىق تاڭلارنى،
ياپراقلاردا ئوينىسۇن قەترە.
سۈمۈرسۇن يەر ئاچچىق چاڭلارنى،
ھەر بىر چېچەك پۈركۈسۇن ئەترە.

سىزاي ئانا، شوندىاق باھارنى،
تاشلاردىنمۇ تۇغۇلسۇن رەيھان.
چېكىنسىگە قىسقاندا چۆللەر،
سۆيسۇن ئۇنى ئېگىشىپ ئاسمان.

سىزاي كۆزنى، ئۇندا قۇياشنىڭ
ناخشا بولسۇن پىچىرلاشلىرى.
ھاپاش قىلسۇن ئالتۇن چەشلەرنى،
ھارۋىلارنىڭ غىچىرلاشلىرى.

سىزاي جىمجىت تەكلىماكاننى،
چۆشلىرىمنى كەشتىلەپ ئاڭا.
يۇلغۇنلارنى ئۇپكەندە قۇياش،
لەۋلىرىدە يانسۇن ئوت ـ لاۋا.

سىزاي تارىم ئۆركەشلىرىنى،
ئەقىدەمنىڭ شاھىدى بىلىپ.
ئۇزۇلدى دەپ چەكمىگىن ھەسرەت،
قۇملۇقلارغا ئۇ كەتسە سىڭىپ.

ئاق چېچىڭغا رەڭ بىرەي ئانا،
سىيا قىلىپ ئېزىپ مەن تۈننى.
ئاق ئالمىدەك سۇزۇلسۇن كېچە،
باغاشلىسۇن يوللىرىڭ كۈننى.

ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا،
سىزاي ئەركىن، ئاپئاق كەپتەرنى.
قانىتىدا يەلپۈپ دىللارنى،
ئۆچۈرسۇن ئۇ بارچە دەرتلەرنى.

سىزاي شۇندا يارنىڭ كۆزىنى،
ئۇيۇپ قالسۇن ئۇندا شوخ كۈلكە.
سۈيۈشلەردىن رەڭلەنگەن لەۋلەر،
شەپەق بولۇپ يېيىلسۇن كۆككە.

*　　*

چۆچەكلەردەك خىيال سۈرەتتىم،
ئايانغۇ بۇ سەبىلىك ساڭا.
تەبىئەتكە كۆچسۇن چۈشۈمىز،
ئانا، رەڭدار قەلەم بەر ماڭا.

1989 ـ يىل ئاۋغۇست ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

دېڭىز

چاڭقاپ ياتقان جانسىز چۆللەرگە،
سۇكۇت تونى كىيگەن كۆللەرگە،
ناخشا كۇتۇپ قاتقان كۆزلەرگە،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى.

ئورمانلارنىڭ شىلدىرلىشىغا،
قۇچقاچلارنىڭ پىچىرلىشىغا،
ياپراقلارنىڭ تىپىرلىشىغا،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى.

باياۋاننىڭ بۇلاقلىرىغا،
چوپانلارنىڭ قوشاقلىرىغا،
تولپارلارنىڭ تۇياقلىرىغا،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى

كەپتەرلەرنىڭ قاناتلىرىغا،
قەدىم تۇگمەننىڭ پەرياتلىرىغا،
مىسكىن كۇينىڭ قات - قاتلىرىغا،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

يەر قۇچاقلاپ ياتقان تاشلارغا،
ئاق بۇلۇتلار تۆككەن ياشلارغا،
ئىكىنزارغا، چىمەن قاشلارغا،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى.

يىلان باغرى قىستالغ يوللارغا،
مۇگدەپ ياتقان مىسكىن قىرلارغا،
قەدەملەرگە، ئۈنسىز دىللارغا،
باشلاپ كەلسەم سادالىرىڭنى.

دېڭىز، دېڭىز، ئەي ئەركە دېڭىز!
كائىناتنى كەزسۇن شامىلىڭ.
پەرۋاز قىلسۇن كۆكتە بۇلۇتتەك
ئاق بۇژغۇنلار بولۇپ رومالىڭ.

دېڭىز، دېڭىز، ئەي يېشىل دېڭىز!
ئاخشام سەندىن تىلەيدۇ سادا.
دولقۇنۇڭغا مىنىپ تاڭلاردا،
كەزسەم دەيمەن ئۇپۇقلار ئارا.

1989 ـ يىل ئۈرۈمچى

خىيال، شامال ۋە تاش

چۈشلىرىم
شاماللارغا بولماقتا يەم،
قاپ ئىچىدە تۇگۇلۇپ روھىم
ئولتۇرىدۇ كۆزلىرىمدە نەم.
بىر ئۇچكىنى سىلىپ ئېغىزغا
تەكرار - تەكرار شورايمەن بۇ دەم
مەرۋايىتقا ئايلانسىكەن دەپ.
خىيال پەرىشتەم
بال سورايدۇ
قۇياش كۆكسىگە ئېسىلىپ مەھكەم،
قۇياش ئالتۇن قوللىرى بىلەن
پەرلىرىمنى ئۆتكەندە تاراپ،
ساقاللىرىم ئىچتى كۈمۈش مەي
چىشلىرىم
ئۇرۇق بولۇپ تۆكۈلدى يەرگە
قارا تاشقا ئايلاندى
قوۋۇزۇمدا قەدىناس ئۇچكەم.

1989 - يىل ئۆكتەبىر

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئۈرۈمچى ۋاقتى

قوشنام داستىخان يېيىپ شەپەقتىن
ھوزۇرلىنىپ يېيىشمەكتە ئاش.
خورتوشۇيمەن چۇشلەردىن چۇشكە،
سۇنۇق ئاينى قىلغانچە ھاپاش.
رەنجىپتىمەن تېخى خورازدىن،
چىللىمىدىك دەپ.
خوراز ئېيتتى:
نە ئۈچۈن
جامالىنى كېچىكىپ دائىم
كۆرسىتىدۇ بىزگە شۇ قۇياش؟!

1989 ـ يىل ئۆكتەبىر

تەكلىماكان ئۈستىدە قۇياش

چۈشلىرىمدىن تۇغۇلغان قۇياش
توختاپ قالدى
تەكلىماكان ئۈستىدە.
چارچىغانمۇ ئەمەس،
چاڭقىغانمۇ ئەمەس.
توستى ئۇنى
كۆزىگە قادىلىپ
ئەسىرلىك سۈكۈت.

تەكلىماكان
ياتار ئۇيۇقتا باش قويۇپ،
كەم سۆز بوۋايدەك سۈكۈتتە جىمجىت.
ئويغىتالمىدى ئۇنى چاقماقلار،
ئويغىتالمىدى
بوران ئېلىپ كەلگەن قوشاقلار،
سىڭىپ كەتتى تارىممۇ
شاۋقۇنىنى بېرىپ قۇملارغا
ئۇنسىز، تىۋشسىز.

مانا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

زۇمچەك ـ زۇمچەك بارخان ئاستىدا
كۆمۈلۈپ ياتار تالاي ئارمانلار.
يۇلغۇنلارنىڭ چېچەكلىرىدە
جۇلالىنار
تىلەكلەردىن ئوخچىغان قانلار.
قېرى توغراق تۈۋىدىن
قويۇن بولۇپ ئۆرلەر پەلەككە
تۇنۇگۇنكى
سوۋۇپ كەتكەن گۇلخانلار.
چۈشلىرىمدىن تۇغۇلغان قۇياش
ئۇزاق ـ ئۇزاق تىكىلىپ ئاڭا،
قانات قاقتى،
تۆكۈلۈپ چۈشتى پەرلىرى،
سىرغىپ چۈشتى ئالتۇن ياشلىرى،
چېچەكلەتكىلى
بۇندا گۈزەل رىۋايەتلەرنى،
ئۇنتۇلۇپ كەتكەن ئەپسانىلەرنى.
شۇنداق،
چېچەكلەيدۇ بۇندا رىۋايەت،
چېچەكلەيدۇ
ئاچچىق تەرگە قېنىققان قۇياش.
(تومۇر ۋمدۇر ئالتۇن تالاسى)
شۇڭغۇپ كىرىپ
تەكلىماكان تەكتىگە،
قۇچاقلاپ چىقار ئۇنىڭ ئۇستىگە

سەن كۆتكەن،
مەن كۆتكەن،
تەكتىدىكى ماكاننى ـ
يېپ يېڭى بىر دۇنيانى!

1988 ـ يىل

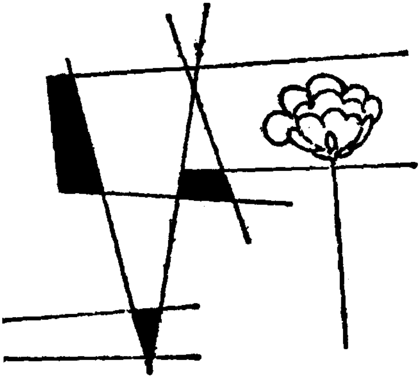

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئاھ، بوستان قاراۋۇلى

تا ئەزەلدىن بويۇڭ پاكار،
ئۆسمىدىڭسەن،
ئۆسەلمىدىڭسەن.
(بەلكى ئۆسۈشنى خالىمىدىڭسەن)
چۈشەنگەنلەر
ساڭا ئوقۇشار تۆمەنلىك تەپسىن،
پاخ - پاق دېمەس،
ئەخمەق دېمەس،
چۈنكى بوستاننى تاللىمىدىڭسەن.
ئەۋلادمۇ - ئەۋلاد
سۈرمەستىن زۇۋان،
باغلار چېتىدىن
قۇملۇق ئىچىدىن
تۇتتۇڭ سەن ماكان.
بوستانلارنى
بوران كېلىپ سوقمىسۇن، دەپ،
مېۋىلەرنى
قاراقچىدەك قاقمىسۇن، دەپ،
سېپىل تۈزەپ،
نەيزەڭنى بەتلەپ،

قاراۋۇلدا تۇردۇڭ سەن ھامان.
تۇز ئىدىڭ سەن نوتا چېغىڭدا
(خۇددى كۆگلۇگدەك)
بىراق تۇز پېتى ئۆسەلمىدىڭسەن.
گويا تۇمەنىڭ ئاچ - بۆرىلەردەك
بوران ھۇلاپ كېلىپ تىنىمسىز،
ئەگدى بېلىڭنى،
ئېگىۋەتتى خۇددى كاماندەك.
ئېرىقلارمۇ
ئۆستەڭلەرمۇ
ئەگىپ كەتتى سېنىڭ ئالدىڭدىن،
چاڭقاقلىقتا قىيناپ دىلىڭنى
دەرياغا ئاپىرىپ سۇغارمىغاندەك.
چوكانلارمۇ كېلىشتى
پالتا بىلەن چاناپ يۇزۇڭنى
تارام - تارام ياشلاپ كۆزۇڭنى
ئېلىپ كەتتى يىلىمىڭنى
ئەۋزەل كۆرۇپ خۇددى مارجاندەك.
ئاز بولدى،
بەكمۇ ئاز بولدى
تەبىئەتنىڭ
ئىنسانلارنىڭ ساڭا بەرگىنى،
بەلكى باشقىلاردەك
ئەتىۋارمۇ كۆرمىدى سېنى.
بىراق

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى

ئالغىنىڭدىن بەرگىنىڭنىڭ كۆپلىكىگە
قايسى ئەقىل ئېگىسى
كۆز يۇمسۇن قېنى! ؟
تانغاق موللام كۆز يۇمغىنىدەك.
شۇڭلاشقا
ھەر باھاردا گۈل ئاچقىنىڭدا
شامال ئېلىپ كېلەر ھىدىڭنى
پۇرايمىز ئۇنى
مۇشكى، ئەنبەر پۇرىغاندەك.
قۇياشمۇ
تولۇن ئايمۇ
مېھرى بىلەن سۆيەر سېنى
ئانا بوۋاقنى ھىدلىغاندەك.
شۇڭلاشقا
ياپراقلىرىڭ جۇلالايدۇ
كۆمۈش تەڭگىدەك،
مېۋىلىرىڭ كۆز چاقنىتار
يۇلتۇزلاردەك،
گويا ئالتۇن يۇلتۇزلاردەك.
ئاھ، بوستان قاراۋۇلى
سەن مېنىڭ قەلبىمدە
سەن
بەكمۇ
يىراقتا...
خىياللارنىڭ گىرۋەكلىرىدەك...

1986 - يىل

مۇشكۇل سەپەر

قىسقىغىنا شۇ بىر كوچىدا
ئېغىر چامداپ ماڭدۇق بەك ئۇزاق.
يۈكلەر نامرات، پۇشۇلدار ئۆكۈز،
ئۆز ئورنىدا پىرقىرايدۇ چاق.

سەھرا، سەھرا، يەنە سەھرالار...
تىك بىنالار كۆزلەردىن يىراق.
چىلىڭ ئېتىلگەن رۇجەك ئىچىدە
يېقىنلاشساق ئۆچۈپتۇ چىراق.

مۇساپىنىڭ قاي بىر يېرىدە
ھالرەڭ چېچەك ئېچىلغان بىر ۋاق
چۈشۈرمىدۇق ئۇنى ئېغىزدىن
تەكرار، تەكرار توقىدۇق قوشاق.

بىز چوقۇنغان ئىلاھى ھەيكەل
ئاللىقاچان بوپ قالدى ئاۋاق.
قولىمىزدا تىترەر سىلكىنىپ
قامۇسلاردىن نەچچىلا ۋاراق.

www.uyghurkitap.com

قىسقىغىنا شۇ بىر كوچىدا
ئېغىر چامداپ ماڭدۇق بەك ئۇزاق.
ئىزىمىزنى يۇتقان قۇملۇقتا
پېشىمىزدىن تارتىدۇ قامقاق.

سۇس ئىزلارنى سۆيەر قەدەملەر،
مەنزىل ئۇچۇن يېمەستىن تولغاق.
ئانىمىزمۇ دەسسەپ شۇ ئىزنى،
كۆتەرگەنكەن بىزلەرگە قۇرساق.

ئوغۇز سۇتى سىڭگەن ھەم شۇنداق،
سايە قوغلاپ باسىمىز ئاياق.
مېۋە ئۈزۈپ كېتىدۇ بوران،
بىز قالىمىز تېرىپ يوپۇرماق.

چەۋەندازلار ئۆتسە چاقماقتەك،
ۋەھىمىگە چۈشىمىز ھەر ۋاق.
بىر نەچچە رەت بۇزۇلدى ئۇيقۇ،
چۈشلەرگىمۇ چۈشتى كۆپ ئۇلاق.

نېمىسىدۇر كۈتىمىز يەنە،
جىلغىلاردا قۇرۇيدۇ بۇلاق.
نىگاھلاردىن ئۇچقان ئاق كەپتەر
قايتىپ كېلىدۇ بولۇشۇپ تۇزغاق.

ئەنە، ئۇپۇق يۈزى قىزاردى،
ئېچىپ بىزگە يىراقتىن قۇچاق.
بىر داۋاندىن ئارتىلغىچە بىز،
بولۇپ قاپتۇق ئاقساقال دوڭغاق…

1989 ـ يىل ماي

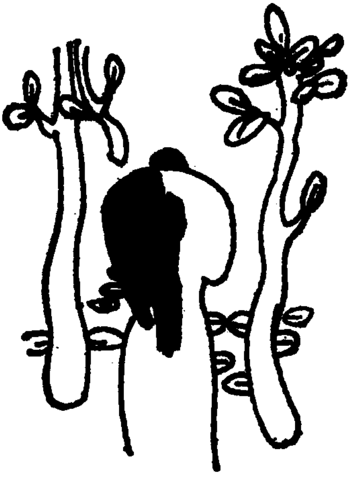

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەڭگۈلۈك ۋىسال

تىك قىيادا قوچاقلاشتى كۆزىمىز،
ئارىمىزدا غىڭشىپ قالدى ئىزغىرىن،
غۇلاپ چۈشتى دەرياغا شوخ كۈلكىمىز،
تېرىۋالدى ئويناپ يۈرۈپ ساھىلدا
گۆكۆم پەيتى بىر جۈپ نەۋرىمىز.

1989 ـ يىل دېكابىر

تاش ئابىدە

تاشچى بوۋاي كەسكەنمىدى تىلىڭنى،
تارىخ سەندىن ئالالمىدى ھېچ جاۋاب.
سەندىن زۇۋان سوراپ ھاردى بورانمۇ،
يەنە تەنھا ئولتۇرامسەن ئەي، جاناب.
قۇم تىقىلغان شۇ ناتونۇش كۆزلىرىڭ
يۇرەكلەرگە تاشلاپ بارار مىڭ سوئال.
چىقارمامسەن قوينۇڭدىكى قۇياشنى،
مۇڭدىشايلى داستىخاندا بىمالال.

1989 ـ يىل نويابىر

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يۇلغۇن

كېسىپتۇرار،
ئۆسۈپتۇرار.
ئۇ تائەبەت
قانغا بويالغان بىر بوۋاق.

چۆل ئانا
بۆلەپ ئۇنى قۇم بۆشۈكىگە
ئەللەيلىتىدۇ
بورانلاردىن توقۇپ قوشاق.

ئۇ
چۈش كۆرىدۇ
يېشىل چۈشلەرنى،
ئالتۇن چۈشلەرنى
ئۇزاقتىن ـ ئۇزاق...

1988 ـ يىل ئىيۇل

سايەم

1

مەن ئىزلەپ ماڭدىم سايەمنى
ئىزلەپ ماڭدىم
شىھىت بولغان قۇياشنى
كۆزلەپ ئۇپۇقنى.

2

سايەم
سىڭىپ كەتكەن چىغى يوللارغا
كۆمۈلگەن چىغى
گۇڭگا نۇرلارغا.

3

سايەم
كەتتى بەلكىم قۇياشنى ئىزلەپ
ئۇ كىلىدۇ قۇياشنى باشلاپ
تويماس ئۇپۇقنى قەبرىگە تاشلاپ.

4

سايەم
تۇغۇلىدۇ قۇياشتىن
ئالەم
ئايرىمىسۇن مىنى قاياشتىن.

1989 - يىل ئىيۇل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باھار

قۇياش
يىرتىۋەتتى ئاق داستىخاننى
چىللاش ئۇچۇن قارلىغاچلارنى
سالدىم ئۇنىڭ پارچىلىرىنى
سۇپا قىلىپ زەڭگەر ئاسماننى.

بىلەكلەردىن
ئېقىپ چۇشۇپ ياپ - يېشىل تومۇر
قۇچاقلىدى چۆل - باياۋاننى.

موزايلىق كالا —
(باشقا ئالەمدىن كەلگەن ساتراش)
داتلاشقان چىشىدا بارىدۇ يۇڭداپ
زېمىننىڭ يىڭنىدەك يېڭى چېچىنى.
قوزىلار
سىمىز ئوتنىڭ ئىمەر سۇتىنى.
دەرەخلەرنىڭ بورۇن ئۇچىدا
پوتلىلىرى قالدى شور باغلاپ.
تۇمۇچۇقلار
بوينىغا قىزىل گالىستۇك باغلاپ

ئاق يامغۇرنى كۈمۈش تار چاغلاپ
تۇقۇماقتا ھالرەڭلىك قوشاق،
تىڭشىغىلى ئۇنىڭ كۈيىنى
ئۇنۇپ چىقتى يەردىن تۆت قۇلاق،
ئۇزارماقتا دەرەختە قۇلاق.

1989 ـ يىل مارت

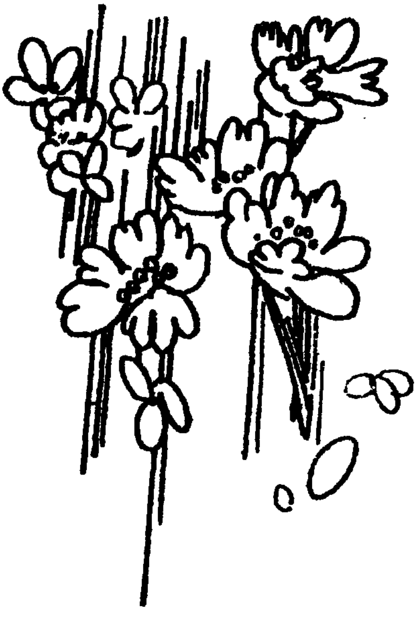

ئۇيغۇر كىتاب تورېكتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىگانە ئادرېسى

يېشىل گىيا

يېشىل گىيا ئۆسەر قىرلاردا،
ئۇ باھارنىڭ تۇنجى ئەلچىسى.
قۇچاق ئېچىپ قايناق ھاياتقا،
تەبىئەتنىڭ بولار زىلچىسى.

پەرۋىش قىلماس ئۇنى ھېچكىممۇ،
تىلغا ئالماس نامۇ - ئىسمىنى.
يۇيۇپ ئۆتەر پەسىل يامغۇرى
يىگىنە كەبى نازۇك جىسمىنى.

چېچەكلىمەس ھەۋەس قىلغۇدەك،
تاللىمايدۇ باغلاردىن ئورۇن.
ئاشۇ ئاددى سىياقى بىلەن
قوشۇپ تۇرار زېمىنگە ھۆسۈن.

سەيلىگە يول ئالغان كىشىلەر
تېخى ئۇنى دەسسەپ ئۆتىدۇ.
يامراپ كېلىپ قوي ۋە كالىلار،
ئۈزۈپ، چايناپ ئوزۇق ئېتىدۇ.

ئۇزاق ئۆتمەي كۆكلەيدۇ يەنە،
باش كۆتۈرۈپ قەيسەرلىك بىلەن.
قۇچاقلايدۇ ئۇنى شوخ سابا،
قۇچاقلايدۇ ۋە ھەسەن - ھۈسەن.

يېشىل گىيا ئۆسەر قىرلاردا
بەرگلىرىدە چاقنايدۇ شەبنەم.
سىمۇولى بوپ پۈتمەس بىر كۈچنىڭ
كۆز ئالدىمدىن كەتمەيدۇ ھەردەم.

1989 - يىل ماي

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تېگىرقىغان مىسرالار

1. ھەيرانلىق

تۈن
غالىپ كەلدى نېمە ئۈستىدىن؟
بىلمىدىم
سانسىز يۇلتۇز ساڭگىلاپ تۇرار
مىدال بولۇپ چاقناپ كۆكسىدە.
ئاي
تاتىرىدۇ نېمىشقا؟
ھەسەت قىلغانمۇ ياكى ئۇنىڭغا؟
قېتىپ قاپتۇ داغ بوپ ياشلىرى
ئۇنىڭ ھۆسنىدە.

2. تەقدىر

ئۇرۇق
تۇپراق ئاستىدىن
زۇلمەت قوينىدىن
يېرىپ چىقىپ
قۇچاقلىدى نۇر دۇنياسىنى.

غالىپ جەڭچىدەك
بېشىدا مىس قالپىقى،
ئۇ غۇلاچ ئاتتى قۇياشقا،
سۆيدى يېشىل لەۋلىرى بىلەن
ئۆز ئاشناسىنى.
ئۇرۇق
تۇپراق ئۇستىدە،
شامال ئۆتتى يالاپ،
كۆيدۇردى ئاپتاپ،
شاراقلاپ قالدى چاپىنى.
ئۇچۇپ كېلىپ دىۋانە قۇچقاچ
ئېلىپ قاچتى ئۇنى.

3. كۇنلۇك ئاستىدا

كېتىۋاتىمەن
كۆزۈمنى ئېسىپ قويۇپ
پۇتلىرىمنىڭ ئۇچىغا.

كۇنلۇك لىۋىدە
دارغا ئېسىلغان كۆز يېشى.
تاپىنىمدا
ئېگىراپ يىقىمىسىز
نالە قىلىدۇ تۇپراق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

كۆنلۈك
پەردە ئاستى كۆزۈمگە
كۆرەلمىدى كۆزۈمنى ئاسمان
نىگاھىمدىن
ئۈركۈپ قاچتى كەڭ دالا.
چىغىر يولدا
چايقىلىدۇ قارايغان سايەم.
ئىزلىرىم
پىرقىرايدۇ چەمبەر ئىچىدە.
يامغۇر تۆشى مېنىڭ شاتلىقىم،
كېتىۋاتىمەن
كۈلكىلەرنى چىگداپ يۈزۈمگە،
يېتەلمەستىن مەنزىلگە
غۇۋالاشتى لاي چاچراپ
پۈتلىرىمنىڭ ئۈچىدا كۆزۈم...

4. قانداق قىلاي؟

ئېزىقتۇردى ئۈپۈق،
يۆگەپ مېنى پەردىلىرىگە
گۇگۇم
سۆرەپ كىردى تۈن قوينىغا.
ئاندا ـ ساندا چاقنىغا يۇلتۇز
كۆزلىرىمدىن
ئېلىپ قاچتى نىشاننى.

گۈڭگا چۈشلىرىم
سېلىپ مېنى تەختىراۋانغا
ئويناتماقتا
مۇئەللەقتە!

قۇياش
ئالقىشلارمۇ مېنى
قاسراق تاشلاپ
يېرىپ چىقسام تەنلىرىمنى؛
ياكى سايەمنى ــ
ئۆزەمگە زادى ئوخشمايدىغان!

1989 ــ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سۇنغان چاقماقلار

سەۋدالىق ئەسلىمىلىرى

1

چىللىمىغىن ئۇچقۇر شامالنى،
دەرىزەڭدىن سىلكىتىپ رومال.
ئۇشتەك چېلىپ ياپراقلىرىڭدا،
ساڭا كۆپتىن قىلدى ئۇ ئۇۋال.

ئەگىپ يۇردى ئورمانلىرىڭدا،
چىرايىنى ئېلىپ دالدىغا.
يەلپۈتسە ئۇ شايى پەردەڭنى،
يۈگرەپ چىقتىڭ تالاي ئالدىغا.

ناخشىسىنى ئېسىپ لەمپەڭگە،
خىيالىڭنى قىلدى ئۇ قامال.
روجىكىڭنى ئەتكىن گۈگۈمدا،
ئەقىدەڭگە باشلار ئۇ زاۋال.

ئىشەنمىگىن نالەشلىرىگە،
كۆز يېشى يوق يىغلايدۇ شامال.
دولقۇنلارنىڭ يۇمران كۆكسىنى
كېتىۋېتىپ ئوينايدۇ شامال.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگانە ئادرىسى

2

خىيالىمنىڭ مىسكىن چۆلىگە
يامغۇر تۆكۈپ ئۆتتى بۇلۇتۇڭ.
ھەسرىتىمنىڭ شامالىرىغا
قانات بەردى سوۋۇغان ئوتۇڭ.

پىنھان كىرىپ ئاراشلىرىدىن
باغلىرىڭدىن ئىزدىدىم سېنى.
جامالىڭنى يېرىم كۆرسىتىپ،
ھىلال ئايغا ئاستىڭغۇ مېنى.

ئاھۇ بولۇپ تۇراي چوقىدا،
ئوقيا بولۇپ تەگسەڭچۇ ماڭا.
كىرىپ قالدىم ھويلاڭغا ئەمدى
شاخلىرىڭنى ئەگسەڭچۇ ماڭا؟!

3

كىرپىكىڭدىن سىرغىغان قەترە
چۆكۈپ كەتتى ئىشقىم كۆلىگە.
سۇرۇتكىنىمدە
كەشتە ياغلىقىنىڭ
يۇلتۇز قوندى چەككەن گۈلىگە.

قار ئۇچقۇنى بىر جۈپ قىزىلگۈل
ئارسىغا قالدى ئېسىلىپ.

كىرپىكلەردە تۇراتتى بىراق
ئاپئاق ھىجران گۈلى ئېچىلىپ.

ئېلىپ كەتتى سېنى چىغىر يول،
يۇتۇپ كەتتى مېنى باياۋان.
ئىزلىرىمىز يەنە شۇ جايدا
چۆچەك ئېيتىپ يىغلايدۇ ھامان.

4

ئاق بۇلاقنىڭ شىلدىرلىشىغا
تۇن جىمغىنا سالىدۇ قۇلاق.
ئاي نۇرىغا يۆلىنىپ سايەم،
قورام تاشتىن ئاڭلايدۇ قوشاق.

ۋادىلارغا يېيىلغان زۇلپۇڭ
يالتىرايدۇ ئەمدى كۇمۇشتەك.
ماڭا نىسىپ بولمىدى قەترەڭ،
جىسمىم كۆيەر خۇددى قۇمۇشتەك.

مەن چۆلمىدىم، سەن ياكى دېڭىز،
ئىشقىمىزغا مۇساپە يىراق.
سايلىرىدا مۇشكۇل ۋىسالىنىڭ
ھارغىن تۆگەم كېزىدۇ ئۇزاق.

5

كۆل سۇيىدىن كۆرۈپ ئەكسىمنى،
كۆرەلمىدىم، ـ دېدىڭ سەن ئېنىق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

ئاي يۈزۈڭگە خۇددى تۇماندەك
يېقىنلاشتى لېۋىمدىن تىنىق.

چاقماق چاقتى كۆزلىرىڭ شۇ دەم،
(ئاينىڭ يۈزى ئەمەستى يېپىق)
قۇم ئۈستىگە تاشلاندى بىردىن،
كۆل بېتىدە ئوينىغان بېلىق.

سىڭىپ كەتتى يىراققا سايەڭ،
قارا يوللار كەتتى تىلىنىپ.
تىترەپ تۇرغان كۈمۈش ئىزىڭغا،
كۆز قارچۇقۇم قالدى ئىلىنىپ.

6

ئاھلىرىمنىڭ ئۇچسا شامىلى،
تولغۇنىدۇ يۇمران شاخلىرىڭ.
مۈگدەپ ياتسام غېرىپ كەپەمدە،
ئىزدەپ كەلدى يۈپۈرماقلىرىڭ.

قۇلۇقۇمغا پىچىرلاپ ئاستا،
چۈشۈمنى ئۇ كەتتى يېتىلەپ.
قەپىزىڭگە باشلا روھىمنى،
قالدى جىسمىم ئامانلىق تىلەپ.

7

تاماكامغا ياقتىڭ سەرەڭگە،
كىرپىكىمنى سۈركەپ لېۋىمگە.

تەتۇر چېكىپ يۈتمۈالدىم چوغ،
ئوت تۇتاشتى قاخشال تېنىمگە.

چىرمىۋالدىم ئىستەك تولغۇنۇپ
تىنىقىڭنى ئېپ قاچقىنىڭدا.
تۇتۇنلىرىم بوغدىمۇ سېنى،
ياش كۆرۈندى كۆز ئاسمىنىڭدا.

شۇندىن بېرى يوللىرىمدا مۇز،
يەر يىغلىدى جەبرىلىرىمگە.
ئۇپۇق كۆيسە قىلىمەن تاۋاپ،
باش قويالماي قەبرىلىرىڭگە.

8

قانغا بوياپ بۇلۇت باغرىنى،
تاغ كەينىگە يانپاشلىدى كۈن.
سىيا ئىچكەن قارا دېۋىدەك،
ئورمانلاردىن ياماراپ چىقتى تۈن.

ئوۋىسىغا مۆكۈندى قۇشلار،
كۆلدە بېلىق تېپىرلىمايدۇ.
دىمىق هاۋا سىقىدۇ دەمنى،
گىيالارمۇ پىچىرلىمايدۇ.

شوخ يۇلتۇزلار دەريا تېگىدە،
ياش تۆكىدۇ جىمىرلىمايدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ھىجران بىلەن تاتارغان ئايمۇ،
كۆكتە مىسكىن،
قىمىرلىمايدۇ.

كۆل بويىدا تۇرسەن تەنھا،
ئايغا قاراپ سۇرگەنچە خىيال:
مېنى گويا قىلغاندەك مازاق،
سۇ لىنۇدىن سۆيەر مەجنۇن تال.

يار يامانلاپ قاچتى بۇ كېچە،
مەيلى يەنە تاڭمۇ ئاتىدۇ.
چىققىنىدەك قۇياش قىزىرىپ
سېغىنغاندا ئۆزى قايتىدۇ.

شۈندىن بېرى

شۈندىن بېرى
ئۆچۈپ كەتتى رەڭلەر جىلۋىسى.
تاغلىرىمنى كېزىپ سوغ شامال
تاقىر بولۇپ قالدى جىلغىسى.

شۈندىن بېرى
ماچتىلىرىم سۈندى قايرىلىپ،
قىقاس سېلىپ تۇمانلار ئىچرە
ئاق چايكىلار يۈرەر ئايلىنىپ.

شۈندىن بېرى
غايىپ بولدى سۆيۈملۈك يوللار
ئاندا ـ ساندا گۈڭگا ئىزىڭدىن
ئاڭلىنىدۇ يىغلاڭغۇ تىللار.

شۈندىن بېرى
يوقلىمىدى سايەڭ بېغىمنى.
لەيلەپ يۈرگەن زەر ياپراقلىرىم
باشلاپ كەپتۇ كەچكۈز چېغىمنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

شۇندىن بېرى
خىيالىمدىن كەتمىدىڭ نېرى.
گۈگۈم پەيتى ئورمان ئىچىدىن
تو زۇپ چىقار دىلىڭنىڭ سىرى.

بەلكىم

بەلكىم
كىرپىكىڭدىن ئۈزۈلسە قەترە
ئالار ئۇنى قوينىغا تۇپراق.
يېشىل سادا كەزسە زېمىننى،
ئۇنۇپ چىقار بولۇپ تۆت قۇلاق.

بەلكىم
مەجنۇن تالدەك يەلپۈنگەن زۇلپۇڭ،
چۈشلىرىمدە يول بولار ماڭا.
يول چېتىدىكى كۆيدۈرگەن سايەم،
ئۈپۈقلاردا قوشۇلار ساڭا.

بەلكىم
يېشىلڭ سىڭگەن ئۈنسىز ناخشاڭنى،
يۈرىكىمگە ئورىۋالارمەن.
ھىدلىرىڭنى گۈل قاتلىرىدىن
ھەر بىر تاڭدا شورىۋالارمەن.
بەلكىم...

1989 ـ يىل ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قاپ ـ قارا قوي كۆز

سەن
ئاينىڭ ئىچىدە،
قاپ ـ قارا قوي كۆز.
يۇلتۇزلارنىڭ
ئالتۇن نۇرى بىلەن
باغلانغانىدى كۆزۈمنى.
مەن كۆزۈمگە ئەگىشىپ
شۇڭغۇپ كىردىم
تۇن قوينىغا.

ئاھ،
قۇياش چىقمىسا!
يۇرسەم ئەبەت ئىچىگە
ئىزدەپ ئۆزۈمنى.

1987 ـ يىل

... بۇ ئاخشام

تاغ كەينىگە پاتتى قۇياش،
بۇلۇتلارنى قانغا بوياپ،
قويۇق ئورمان ئىغاڭلايدۇ
يىنىككىنە بويۇن تولغاپ.
شامال ئۇرۇپ
مەغرىپ سايان تەلپۈنگەن ياپراق
ئاجىز نۇردىن
قىزىللىقنى قالدى شوراپ.
گۈگۈم قوينى
ياپراق دالدىسى
قۇشلار ئۈچۈن ئىسىل بىر سەھنە.
ئوينىشىدۇ بىر ـ بىرىنى قوغلاپ،
سايرىشىدۇ ئىشقى بىلەن
بىرى ئاشىقنى
ۋە بىرى مەشۇقنى دوراپ.
قاياقتىندۇر
غەمكىن ئاۋاز ـ
كاككۇك ئۈنى بوغۇق ياڭراپ
تەبىئەتكە كەتتى سىڭىپ
ئاستا ـ ئاستا كەتتى يوقاپ.
ئاھ، نەقەدەر غەمسىز بۇئاخشام،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

باغ ئىچىدىن چىققان ئېرىق
ئېقىپ بارار مەلە بويلاپ،
يىنىك - يىنىك تىنىق ئېلىپ
شارقىرايدۇ،
كۆمۈچ تاردەك پارقىرايدۇ،
ۋە ئۆتىدۇ ھەر بىر كىمدىن ھاردۇق سوراپ.
باللار
ئانىسىنىڭ قۇچىقىدا
ئولتۇرىدۇ يۇلتۇز ساناپ،
چۆچەك ئاڭلاپ،
خىيال بۆشۈكىدە ئايغا قاراپ.
مەن
بەختلىكمەن شۇ قەدەر.
سىلكىنمەكتە ۋۇجۇدۇم
بىر شاتلىق تاراپ،
ئەمدى يۈرمەيمەن ئايغا قاراپ،
ئەنە،
قاراڭغۇباغ ئىچىدىن
يالغۇز ئاياغ يول بىلەن
چىقىپ كەلدى بىر ئاي
دەرياني بويلاپ...
ئاھ، شولىسى دەريادا،
شولىسى مېنىڭ قەلبىمدە.

1986 - يىل

كاككۇك

ئىسسىدىدۇر غۇۋا بىر چۈشتەك،
سەھرادىكى گۈدەك چاغلىرىم.
مېنىڭ كەڭرى دۇنيارىم ئىدى
يېشىل ئېتىز، كۆجۈم باغلىرىم.

چاپقىنىمدا مەخمەل قىرلاردا
سىلىپ تاشلاپ ئېغىر چاپاننى.
بوۋام ھەيدەپ قوڭۇر ئۆكۈزنى،
سالغىنىدا يەرگە ساپاننى.

شوخ باللار بىدىلىكلەردە
تولدۇرغاندا ئېتەك ـ ئېتەكنى؛
قىسقىنىدا ئۆرۈكلەر تامام
شاخلىرىغا ھال رەڭ چېچەكنى.

تاغ كەينىدىن ئۇچۇپ كېلەتتىڭ،
باغرى كۆيگەن ئەي، غېرىپ كاككۇك.
ناخشاڭ بىلەن تىمتاس يېزامغا
جانلىنىش ھەم رەڭ بېرىپ كاككۇك.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مۆڭلۈق كۆيۈك گاھى يىراقتىن،
گاھ يېقىندىن ئاڭلانغىنىدا.
ئۆتمۈشىڭنى سۆزلەپ بېرەتتى،
مومام ماڭا تونۇر يېنىدا.

ئاۋازىڭغا سۈڭدىشىپ شۇئان،
باغ ئارىلاپ ئۇزاپ كېتەتتىم.
سەن كۆيلىگەن گۈللەرنى يۇراپ،
چىمەنلەرنى باغ ـ باغ ئېتەتتىم.

بىلەلمىدىم، پەرسىمۇ سەن
خۇشاللىقنىڭ ياكى ھەسرەتنىڭ.
ئاۋازىڭدىن تارقىسا شاتلىق،
دەم يۇرىقى كېلەتتى دەرتنىڭ...

يىرىك ساقال باستى ئېڭەكنى،
قۇچتى مېنى نەۋ باھار چاغلار.
مەن يىراقتىن سېغىندىم سېنى،
قېنى كاككۇك، قېنى سەن باغلار؟

ئۆز بېشىمغا كەلگەندە بىلدىم،
سىرلىرىڭنى چۈشەندىم كاككۇك.
باھار چىللاپ، باھاردا جانان
كۈتكىنىڭگە ئىشەندىم كاككۇك.

قالدى توۋا، ئۈدۈمۈڭ ماڭا،
شۈنداق ئىكەن جاھان قىسمىتى.
باھار پەسلى، قىران ياشلىقىنىڭ
ئاز ئەمەسكەن پىغان - ھەسرىتى.

1985 - يىل ئاپرېل

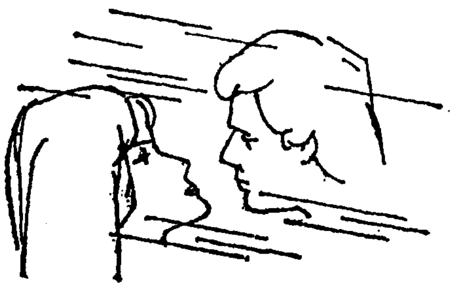

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قىيانى قۇچاقلاپ ئاققاندا سۇلار

يىراقتىن ئېتىلىپ كېلەر دولقۇنلار،
قۇچاقلاپ سۆيگىلى قىيانى ھەردەم.
سۆيىدۇ قۇچاقلاپ ئەسەبىيلەرچە
يۇمران كۆكسى بىلەن باغاشلاپ مەھكەم.

دەسلەپكى ۋىسالدەك ئوتلۇق تەلپۈنۈش
دولقۇنغا كۈنۈ ـ تۈن بەرمەيدۇ ئارام.
بىر كۈينى باشلىغان تۇنجى سۆيگەندە،
شۇ كۈينى ھېلى ھەم ئەتمەكتە داۋام.

شۇ قەدەر قەدىمىي ۋە يېڭى كۈي بۇ،
تەكرارلاپ كېلىدۇ يۈكسەك ئاھاڭدا.
مۇقەددەس مۇڭ بىلەن تىڭشايدۇ ساھىل،
تىڭشايدۇ چايكىمۇ مەست بولۇپ تاڭدا.

شۇ قەدەر قەدىمىي ۋە يېڭى كۈي بۇ،
بىلسەڭ بۇ چىن سۆيگۈ ـ ئۆلمەس مۇھەببەت.
قىممىتى، لەززىتى شۇدۇر سۆيگۈنىڭ:
تۇنجى رەت سۆيگەندەك سۆيسەڭ تائەبەت.

1988 ـ يىل فېۋرال

كۆزلىرىڭدىن تۆكۈلگەن ياشلار…

كۆزلىرىڭدىن تۆكۈلگەن ياشلار
ئۈنچە تىزدى زىناقلىرىڭغا.
نېمە مەڭدەپ تۇرسەن جانان،
تاشلانمامسەن قۇچاقلىرىمغا؟

كۈتكىنىڭگە ئىشەندىم،
شۇ ياش
ئەقىدەڭگە شاھىتمىكىن، تاڭ.
كۆكسۈمگە باش قويساڭ بۇقۇلداپ،
ئاھ، قەلبىمدە يورۇپ كېتەر تاڭ.

1985 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

يامغۇر بولۇپ…

يامغۇر بولۇپ تۆكۈلسەم ساڭا،
يۇيۇپ ئۆتسەم پىراقلىرىڭنى.
ئارمان نىمە، نازىنىن گۈلۈم،
ماكان ئەتسەم زىناقلىرىڭنى.

1985 ـ يىل

بىر

سەن قوشۇلدۇڭ ماڭا،
مەن قوشۇلدۇم ساڭا،
«ئىككى» دېگەننى
تاڭەبەتكە كۆرمەيمەن راۋا.

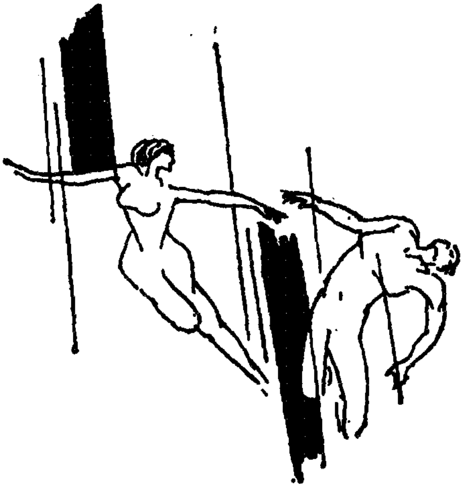

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

سۆيگۈ يولىدا

1

شۇنچە تېز تۇتقان ئىدىڭ قولۇمنى
ۋە شۇنچە تېز تاشلاپ كەتتىڭ
باشقا ياققا سىلىپ يولۇڭنى.
مەن چەكمىدىم ئارتۇقچە ھەسرەت،
كۆزلىرىمدىن
دۇمىلاپ چۈشتى بىر تامچە پەقەت.

2

شارقىراپ ياغقان يامغۇر
توختاپ قالاركەن بىردەمدىلا.
قامچىلاپ بەرگىلىرىنى گۈللەرنىڭ
نەملەپ يۈزلىرىنى چۆللەرنىڭ.

3

سۆيگۈ ئەھلى ئازمىسا ئەگەر
ئەسىر بولماسكەن
بىر تەبەسسۇمغا،
بىر چاقماققا.

1988 ـ يىل ماي

سېنى كۈتۈپ

كۈتتۈم سېنى
كېچىلەر ئايغا
تەلمۈرگەندەك ئىنتىزار بولۇپ،
سەراتاندا كارۋان چۆل ئارا
چاڭقىغاندەك سۇغا زار بولۇپ.

سەن كەلمىدىڭ كۈتكەنگە ئاخىر،
كۆيدى بېغىر، دىل فىگار بولۇپ.
كۆز ياشلىرىم ئاقتى ئىچىمگە
كۆڭلۈم شۈنچە دىشۋار بولۇپ.
كەلسەڭ ئەگەر يارىم بوينۇڭغا
ئېسىلاتتىم مىڭ زۇننار بولۇپ.
مەيلى، باغرىم تىلىپ بېرەتتىم
ساڭا قۇربان بىقارار بولۇپ.

ئېسىت، مېنىڭ سېغىنغانلىرىم،
ئەقىدەمگە پىداكار بولۇپ.
شۈنچەمىدى ساداقەتلىكىڭ،
مۇھەببەتكە «ۋاپادار» بولۇپ.
بىلدىم سېنى، تېنىپسەن مەندىن،

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

ئۆزگىلەرگە ئاشنا ـ يار بولۇپ.
نومۇس بولار دېمەپسەن، دۇنيا ـ
ماللىرىغا جاننىسار بولۇپ.
كۆرەرمىز قېنى، مۇھەببەت سېتىپ
كەتكىنىڭنى بەختىيار بولۇپ.
ئۆگەندىم مەن ۋاپادارلىقنى
ۋاپاسىزغا دىلىپكار بولۇپ.
يۈرەكتىكى ئاسارەت دېغى
قالدى ماڭا يادىكار بولۇپ.

1980 ـ يىل مارت

كۆزلەر

كۆزلەر، كۆزلەر، كۆزلەر،
چولپان كەبى كۆزلەر.
ئۈمىد نۇرى يانسا،
قۇياش كەبى سۆزلەر.

كۆزلەر، كۆزلەر، كۆزلەر،
بۇلاق كەبى كۆزلەر.
شوخلۇق قىلىپ قاچار،
قايسى باغنى كۆزلەر؟

كۆزلەر، كۆزلەر، كۆزلەر،
تۇمان كەبى كۆزلەر.
كىرپىكىدە يامغۇر،
بەگۇۋاشلىقىنى ئىزلەر.

كۆزلەر، كۆزلەر، كۆزلەر،
بىقىشىمادۇق بىزلەر.
قۇچايلى بەخت، ئامەت،
كېيىپ قالىدۇ كۇزلەر.

كۆزلەر بەخت ئىزلەر،
قىزلار سەبى سىزلەر.

www.uyghurkitap.com

هايات قىسمەتلىرى

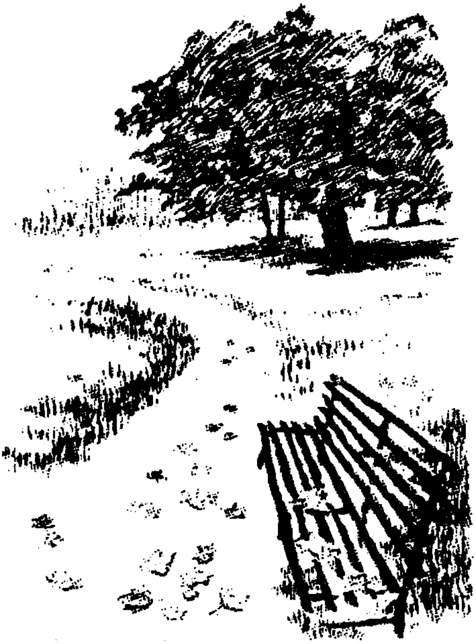

دوستلىرىم

دوستلىرىم،
سەمرىگەنچە كۆرىنەر ئاۋاق.
ئۆتۈپ كېتەر ئالدىمدىن
كىرپىكلىرى يالايدۇ تۇپراق.

ئۇمۇ تىكتى بىر كۆچەت
مەنمۇ سالدىم ئالمىغا ئۇلاق،
تاش ئۈستىدە ئولتۇرۇپ ئەمدى،
چاقالمايمىز بىر ياڭاق.

بالىكۈندا تۇرۇپ روبىرو،
قۇچاقلاشماس كۆزىمىز بىراق.
پاپىروس ئىسى قارا مۇشۇكتەك،
خىياللارنى ئېپ قاچار يىراق.

ئارىمىزدا بىرلا تام ـ توساق،
ئۇ كىرمەيدۇ،
مەن چىقمايمەن،
ئۇزاقتىن ـ ئۇزاق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىشىكىمدىن ئۆتۈپ كېتىدۇ،
يول باشلايدۇ تومپايغان قورساق.
ئارقىسىغا مۆككەن ھوشيار قوللىرى،
چىڭ تۇگۇلگەن مۇشتۇمى ھەتتا.
ھەي!
ئىچىدە بىر تاللا پۇرچاق...

1989 - يىل ئىيۇل

كۆز

1

ئەما ئۇچۇن
نۇرغا تولغان بۇ دۇنيا
دائىما زۇلمەتتەك كۆرىنەر گويا.
قۇلىقىغا كىرمىسە زۇۋان
چۆلدە يۇرگەندەك بىلىنەر تەنها.

2

ئەنە، چولڭ يولنى بويلاپ
كېلەر بىر ئەما
هاسا بىلەن يول ئېچىپ،
ئۇنىڭ كۆزى ئەنە شۇ هاسا.

3

هاسا تۇتقان قوللىرى دىرىلدەيدۇ،
ئاۋايلاپ باسقان پۇتلىرى
شامال سوققاندەك سىقىرايدۇ.
كۆزلىرى
غايەت بىر چوڭقۇرلۇقتا
شالاڭ كىرپىكلىرى ئارىسىدا
هىلال ئايدەك ئاقىرىپ
ئاران - ئاران پاقىرايدۇ.

4

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

ئالدىراش بىر يولۇچى
يانداپ ئۆتۈپ
سوقۇۋەتتى شۇ ئەمانى،
يىقىلمىدى ئۇ،
ھاسىنى چىڭ قۇچاقلاپ
تۇرۇپ قالدى بىر پەس.
(نەدىن كەلدى بۇ دەرمانى؟)
بىر مويىسپىت
ئەيىپلىدى ئۇ كىشىنى،
«كۆزۈڭ يوقمۇ سىنىمىڭ،
ئاز قالدىڭ تېرىغىلى بىر بالانى!»

5

ئەما
يوزلىرىدە شاتلىق جەۋلانى،
ئەركىن بىر نەپەس ئېلىپ
قىلدى ئەتراپقا شۇنداق نىدانى:
«مەن ئىنسانلار ئارىسىدا،
ئاھ، ئىنسانلار مەن بىلەن ئىكەن
شاتلانماي نىچۈن،
سۆيمەي قانداقچە
بۇ دۇنيانى،
بۇ گۈزەل، يورۇق دۇنيانى؟!
چۈنكى مېنى يۆلىگەن ھەر قول
قۇياش ماڭا
ئاي ماڭا...

1986 ـ يىل

تىلىكىم

ماڭا بەرمە ئالتۇن يا كۇمۇش،
ئاتا قىلما يالتىراق شۆھرەت.
بېشىڭدىمۇ كۆتەرمەي قويغىن،
كۆتەرگەندىن قورقىمەن قەۋەت.

ياش بولسامىمۇ، نادان بولسامىمۇ،
ئەيىپ ئەتمە، كۆڭلۈمنى چۈشەن.
جاندىن ئېزىز ماڭا دوسلۇقتا،
بىرلا سۆزۈم، ئىشەنگىن ـ ئىشەن!

1987 ـ يىل ماي

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يىگىت بولساڭ...

مۈشكۈل سىناق بۇ تاغ ئۆتكىلى،
سەپىرىڭدە يولنى تورايدۇ.
قىيا ـ خەنجەر، هاڭلار هۆكۈرەپ
يىگىت، سەندىن يۈرەك سورايدۇ.

ئەنە چوققا، ئۇندا بىر گۈزەل
ئاپئاق ياغلىق سىلكىيدۇ ساڭا.
يولۋاس دىسەڭ ئۆزۈڭنى قېنى،
شۇ چوققىدا جاۋاب بەر ئاڭا.

1987 ـ يىل

قويۇەت مېنى…

سەپەر ئۈستىدە يولدىن ئېزىپ قالدۇق. ھەمرايىم كەلگەن يولىمىز بىلەن ئارقىغا يېنىشنى تەۋسىيە قىلدى، مەن نارازى بولدۇم…

قويۇەت دوستۇم مېنى ئەركىمگە،
ساۋادىم يوقتۇر ئارتقا يېنىشتىن.
بىلمەن يول تېپىلار تېگىرقىماي
ئالدىغا دادىل چامداپ مېڭىشتىن.

نۇرلىنىپ تۇرار ئەنە مەنزىلىمۇ،
يىراقتا كۆز قىسىشىپ يۇلتۇزدەك.
چاتقالىلىق، ھالقا ـ قىيالار نېمە ئۇ،
ئەجداتمۇ يول ئاچقانغۇ سەن بىزدەك!
پۇتلىشىپ يىقىلساقمۇ دەس تۇرۇپ،
يېتەيلى بىز مەنزىلگە يەلقا تۇرۇپ…

1984 ـ يىل دېكابىر، قاراماي

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھايات يولىدا

مەن
يالىڭاچ كەلدىم
يالىڭاچ كېتىمەن.
يىغلاپ تۇغۇلدۇم
كۈلۈپ ئۆلىمەن.
تۇغۇلغانىتىم
ئازاپ بۆشۈكىگە
يۆگۈلىمەن
شاتلىق كېپىنىگە.
مەن
گۇدەكلىكىمدە
يىتىلەپ ماڭىمەن دانالىقىمنى.
يىرگىنىپ
ئالىپتە سالاپىتىمدىن،
كۈيلەيمەن ئەسەبى تەرسالىقىمنى.
مەن
ئاقىلانىلىق جىلغىسىدا
تەلمۈرىمەن

نادانلىق چوقتىسىغا،
مەن
تاكاموللۇق تەختىدىن
غۇلايمەن
تاكامۇلسىزلىق ھاڭلىرىغا.
مەن
توقلۇق ئىچىدە
سېغىنىمەن ئاچارچىلىقنى.
بارلىقتىن قېچىپ
ئىزدەيمەن يوقلۇقنى.
مەن ھاپاش قىلىپ تەشۋىشنى
شاتلىق بىلەن تانىسا ئوينايمەن.
شاتلىق
قونۇپ قالسا قوينۇمدا
ئۇيالغىن دەپ قوغلايمەن.

مانا —
ئاستىمدا چۈش تۈلپىرى
قۇلۇمدا نۇر قامچىسى
ئالدىنقى ئىزلىرىمنى
دان قىلىپ چاچىمەن
كېيىنكى يوللۇرۇمغا.
هايات يولىدا
شۇنداق چاپىمەن!

1988 ـ يىل ئاۋغۇست

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

شارقىرايدۇ يامغۇر تىنىمسىز

شارقىرايدۇ قاپ ـ قارا يامغۇر،
تۈن قوينىدىن، غايىپ بىر كۆكتىن.
كۈتەر ئانا يالغۇز قىزىنى،
بوسۇغىدا تەلمۈرۈپ، كۆپتىن.
چېچى ئۆچتەك، پۈكۈلگەن قەددى،
قورۇق بېسىپ پۈرلەشكەن يۈزى.
قىزى كەتكەن گىرىمسەن يولنى،
خىرە ـ شىرە كۆرىدۇ كۆزى...
مۇسكۇللىرى كېتەر كىرىشىپ،
لىۋى تىترەر يېنىك دۈرت ئوقۇپ.
ئانا كۈتەر، كۈتەر تاقەتتە،
ئاھ، ئۈمىدىنىڭ كەشتىسىن توقۇپ.

*　*　*

پارقىرايدۇ رەڭگا ـ رەڭ چىراق،
زال تەۋرەيدۇ ناخشا ـ كۈلكىدىن.
خاتىرجەملىك، نازاكەت چاقنار،
قىزنىڭ گۈزەل ياشلىق خۇلقىدىن.
ياڭرىماقتا ۋالىس نەغمىسى،
قىز پىرقىرار،- پىرقىرار جاھان.

قوچار كۆڭلى جەننەت پەيزىنى،
يات كۆزلەرنى قىلىپ ئۇ مېهمان.
* * *
تون نىسبىگە چىلىلىدى خوراز،
قىزى قايتتى خۇشال ۋە هارغىن.
قورۇق يۈزنى سۆيدى شات كۆلكە،
گۈلگۈن چىراي نىچۇنكىن سالقىن.
پايپېتەك بوپ ئانا بىچارە،
كەلتۈردى تېز قىزنىڭ شورپىنى.
«تويۇنۇپ، ئىچ» «يۇمشاق ئۇخلا» دەپ،
سالدى قوشلاپ ئەتلەس كۆرپىنى...

سەھەر يەنە ياغماقتا يامغۇر،
كۆك يۈزىنى قاپلىغان تۇمان.
ئانا قەلبى سۇزۇك قاشتېشى،
كىم بۇنىڭغا قىلىدۇ گۇمان؟
بەختلىك قىز تەرەددۇت ئارا
ئۇلگۈرمىدى بىر سۆز قىلىشقا.
كۆنلۈك تۇتۇپ بىكەتكىچە تا،
ئۇزاتتى ئانا قىزىنى ئىشقا.
شارقىرايدۇ تىنىمسىز يامغۇر،
يۇيۇپ ئۆتۇپ ئانا قەددىنى.
يامغۇر ۋە ياش كەتتى سىڭىشىپ،
كىم بىلىپتۇ ئۇنىڭ قەدرىنى؟!
1986 ـ يىل ماي

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

سېخى ئەينەك

يورۇپ كەتتى ئۆيۈم ۋاللىدە،
دېرىزەمدىن كىرىپ كۈن نۇرى.
قاناتلاندى ھېسلىرىم شۇ دەم،
ئېلىپ بۇندىن ئىلھام ئۇچقۇرى.

سۇزۇكلۇكتە خۇددى زۇمرەتتەك،
دېرىزەمنىڭ ئاشۇ ئەينىكى.
نۇر ئېقىمى ئۆتىدۇ ئۇندىن،
ھەم كۆرۈنەر جاھان كەڭلىكى.

ئەينەك سېخى، ئەينەك ۋاپادار،
رەڭ قوشىدۇ خىسلىتىمىزگە.
ئىچى تارلىق قىلماس ئۇ زىنھار،
جەمئىي نۇرنى ئۆتۈنۈپ بىزگە.

گېزى كەلسە بەزىلەر كەبى
«ئازراق يۇلۇپ قالاي» دىمەيدۇ.
نەپ قوغلىشىپ، يۈزنى بوياپ،
مىننەت بىلەن پارە يىمەيدۇ.

هۆرمەت بىلەن تىكىلىپ ئاڭا،
بىلدىم ئىپىسىل تۈزۈكلىكىنى.
چۈشەندىم، پاك خىسلەتلىرىنىڭ
بۇلاق كەبى سۈزۈكلىكىنى!

1984 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە تور بېكىتى

يىراق بولسۇن مىننەتتىن ئالەم

يەر تېگىدە ياتىدۇ يىلتىز
دەرەخلەرگە قۇۋۋەت بېغىشلاپ.
چېچەكنى كۆرسەتمەس ئەنجۇر،
بەرگەندىمۇ مېۋە يېنىشلاپ.

پولات چىۋىق بىتون ئىچىدە،
بىنالارنى تۇرىدۇ تۇتۇپ.
سۇت بېرىدۇ سامان يەپ كالا،
چالۋاقىماس ئالەمنى قۇچۇپ.

بىلسەڭ ئاشۇ تۆھپىكارلارنىڭ
ئەل قەلبىدە ھۆرمىتى يۈكسەك.
لېكىن بەزى كىشىلەر باركى
مىكىياندىن ئۆتە پايپېتەك.

تۇخۇمچىلىك ئەمگىكى بولسا،
ھەر بىر ئۆيگە بارار قاقاقلاپ.
«ماختىمامسەن» دەيدۇ ئەيمەنمەي،
ئۆچرىغاننى تۇتۇپ سوراقلاپ.

جار سېلىشتىن ياناماس ئۆزىمۇ،
شۆھرەت شۇنداق ئۇلۇغ ئۇلارغا.
ئالتۇن تۇغۇپ قويسا مۇبادا،
چىقار ئىكەن ئەرشى - ئالاغا.

بولدى، ئالتۇن تۇغمايلا قويسۇن،
يىراق بولسۇن مىننەتتىن ئالەم.
مېۋە بېرىپ، تۆھپە يارىتىپ،
ئەنجۇر خىسلەت بولسۇن ھەر ئادەم.

1984 - يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

هايات

1

ئولتۇرىدۇ بىر بوۋاي
پېتىۋاتقان قۇياشقا قاراپ،
قۇياش
بۇلاپ قاچتى ئۇنىڭ
ساقىلىدىن قوندۇز رەڭگىنى.
ئۇپۇق يۇتۇپ كەتتى قۇياشنى،
ئورمانلارغا يامراپ چىقتى تۈن.
بوۋاي
ئاق بۆك قىلىپ كىيدى
تولۇن ئاينى.

ئۇ ئولتۇرىدۇ قۇياشنى كۈتۈپ،
قۇياش چىقسا
تۈن بىلەن
ئالمىشارمۇ ساقىلى ئۇنىڭ؟
بېشىغا قىرلاپ قارا تەلپەكنى
باغچىلاردا يۈرەرمۇ
يارى بىلەن
ھىدىنى پۇراپ

ئۆزى تەرگەن گۈللەرنىڭ؟

2

شىلدىرلاتسا ئۇچقۇر شاماللار

دەرەخ

قويۇپ بەرمەس ھەر ياپرىقىنى،

خۇددى ئەڭ ئاخىرقى بىر ياپرىقىدەك.

مەن

قۇچاقلايمەن ھەر بىر مىنۇتنى

گوياكى ئەڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرىمدەك.

1986 ـ يىل فېۋرال

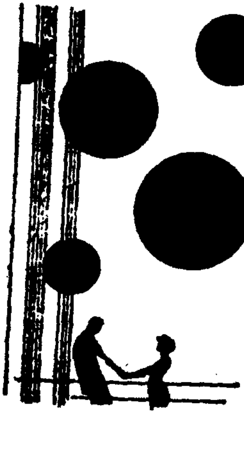

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

چوشلىرىم

ئاسان قىلدىڭ قىيىننى،
قىيىن قىلدىڭ ئاساننى.
چاقىرغاندا نىگارنى
چىقارمىدىڭ زىۋاننى.
بوغۇلدۇم، ئاھ، بوغۇلدۇم،
بۇلبۇل بولۇپ تۇغۇلدۇم.

ئىچەلمىدىم قول يەتمەي،
يارىم سۇنغان چاينى مەن.
ئوڭدا يېتىپ ئۇززۇپلا
ياستۇق قىلدىم ئاينى مەن.
ئاي ئىچىدە ئويغاندىم،
يار قويىنىدا تولغاندىم.

جۇل - جۇل قالدىم تويدا مەن،
كۆزلەر مېنى يەپ كەتتى.
شاھى تونغا پۈركەندىم،
تاپىنىمدىن ئوت كەتتى.
ئوت ئىچىدە ئۆلمىدىم،
بار - يوقۇمنى بىلمىدىم.

ئەي چۈشلىرىم، چۈشلىرىم،
يالغانمۇ سەن، راستمۇ سەن.
گاھ يىغلىتىپ، كۈلدۈرۈپ،
تىرنەك دارغا ئاسما سەن.
مەندىن يىراق كەتمە سەن،
قىيناپ ئەخمەق ئەتمە سەن.

1988 - يىل

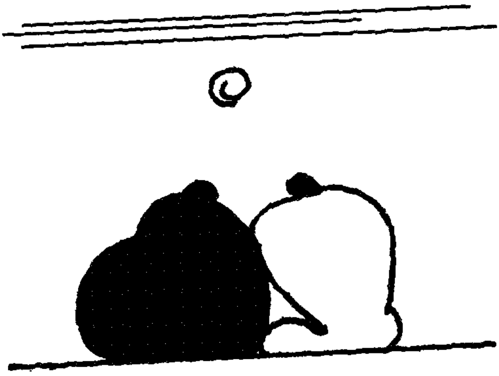

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

يىقىلماس ئابىدىلەر

ئەھمەد زىيائى خاتىرىسىگە

يىراق كېچىلەردىن كەلدىڭ چاقماقتەك،
قەلبىڭدىن زېمىنگە تۆكۈلدى زىيا.
گىرەن بەردى جىسمىڭگە ئەل ـ ۋەتەن ئىشقى،
كۆيلىدىڭ تاڭلاردا بۇلبۇلدەك گويا.

قىممىتىڭ ئەقىدە، ۋىجداندا چاقنار،
هاياتتىن پاراغەت كۈتمىدىڭ بىراق.
جۇدۇنلار سوقسىمۇ تەكرار ۋە تەكرار،
مەشئەلدەك يېلىنجاپ ئۆچمىدىڭ بىراق.

نادانلىق ـ هالاكەت ۋە زۇلمەت، دېدىڭ،
بىر ئۆمۈر ئىلىمگە چىللىدىڭ ئەلنى.
ياراتتىڭ بىباها دۇردانە قۇرلار،
ئىجاد ۋە مېھنەتتىن يەشمىدىڭ بەلنى.

تەلۋىچۈك بويىدا «رابىيە ـ سەئىدىن» *،
ھېلىمۇ تارىخنى تۇرىدۇ سۆزلەپ.
تەۋەرۈك بىزلەرگە «قۇتادغۇ بىلىك» ①،
قۇرلاردىن تەرىڭنى كۆردۇق بىر ـ بىرلەپ.

ئۇنتۇماس ئۇن تىنسىز تۆھپىكارنى ئەل،
شۆھرەتلىك جۇلاردىن سەن ئىدىڭ يىراق.
كىم تاقىر تاغلارغا ئاغدۇرار نەزەر،
ئېگىشەر بولدۇقلاپ تۇرسىلا بۇلاق.

زۇنۇن قادىرى خاتىرىسىگە

كىندىك قېنىڭ تۆكۈلگەن تۇپراق،
ئابىدەڭنى ئىزدەيدۇ سەرسان.
يوللارنى گەر باسسىمۇ شىۋاق،
مەنزىلدە تۇغ قىلىدۇ جەۋلان.

تىۋىشىڭدىن ئۇلغايغان سەپەر،
سەپ ئالدىدا نەۋقىران ئىدىڭ.
چەيلىسىمۇ قىسمەت سەندىلى،
باش ئەگمىگەن، سولمىغان ئىدىڭ.

توغراقلارنىڭ كۆز ياشلىرىدا،
ئەسلەر سېنى تارىم ۋادىسى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بەرگەنىدى شاھانە ئورۇن،
ساڭا ئەلنىڭ كۆڭۈل خانىسى.

سەن ئۇمىدۋار بۇيۈك چال ئىدىڭ،
«توي»* ئوينايتتىڭ ماغدۇر كەتسىمۇ. *
چېنىقمىغان مەتنىياز بۇگۈن،
چاچ ئالدۇرساڭ تەكرار كەستىغۇ. ②

«غۇنچەم»* تېخىچە تۇرۇپتۇ ياپ - ياش،
كۆتەر سېنى ئالمىلىق باغدا.
ناخشا ئېيتىپ كەتتى «گۈلنىسا»*،
كېلەرسەنمۇ سېغىنغان چاغدا.

تېيىپجان ئېلىيوپ خاترىسىگە

راست!
تۇگىمەيدىغان ناخشا ئىكەن بۇ،
«سەنمۇ ئېيتىپ تۈگىتەلمىگەن».
تالاي - تالاي مەنزىل تۇرۇپتۇ،
سەن كۆزلىگەن، بىز يېتەلمىگەن.

ۋەتەن ھەققىدە ئوقۇساڭ غەزەل،
ئاۋازى مەمنۇن ياقىقاتتى ساڭا.
دىرىم كوۋرۇكىدە ياڭراپ ئاۋازىڭ، ③
ئالقىش سەل بولۇپ ئاقىقاتتى ساڭا.

شېئىر مىللىتى دېسە خەلقىمنى،
سېنىڭ نامىڭ يادلىنار ھەرۋاق.
ئىز باسماقتا ئۆمىدلىك قوشۇن،
سەن سەركەردە، سەن ئاتقا بايراق.

پاختەكلىدە يازغان خېتىڭ بار، *
«چال ئوغلۇم» * دەپ قىلغان خىتابىڭ.
«ئۆلۈپ كەتتى ۋالاقتەككۇرۇۋ»،
ئېغىر كەلگەن چېغى جاۋابىڭ.

يۇرەكلەردىن كۆچتى يۇرەككە،
«يۇرتنى كۆرۈپ دېگەن گەپلىرىڭ» *.
«ئارچا» * مىدۇر، «كەۋسەر» * مىدۇريا،
ھەجەپ ئىللىق پۇرار بەتلىرىڭ.

«زەپ چىرايلىق كەلگەنتى باھار»، *
«شۇندىن بېرى» * سەن يوق قاتاردا.
جىمىپ قالدى «شېئىر مەشرىپى» *،
«يىغا تۇتتى بىزنى باھاردا» *.

ئابدۇكېرىم خوجايۇپ خاتىرىسىگە

يۇرەكلەرنى ئۆرتەپ شۇم ئەجەل،
ئېلىپ كەتتى سېنى باھاردا.

قالدى بىزگە سەندىن تۆت باھار، ④
بەلكىم سىغىپ كەتتىڭ باھارغا.

باھارنىڭمۇ ھەيكىلى بارمۇ،
بولسا «ئىككى ھەيكەل»* تىكلەيمۇ؟
شۇندا شېرىن سۆھبەت قۇراتتىڭ،
سەن ئېگىزدە، مەن پەس، دېمەيمۇ.

«جەننەت نەدە دېسەڭلار»* دوستلار،
باھار سۆيگەن شائىر قەلبىدە.
قاسراق تاشلاپ جۇدۇندىن كېيىن،
ئۆتۈپ چىقتىڭ يېڭى بەيگىدە.

شارلار تېغى، باغداش باغلىرى،
«ئۆزلە قىينى» سورايدۇ يىغلاپ.
«پارچە»* يېزىپ يۇرگەندۇر شائىر،
كۆكلەم بولۇپ كېلەيلى چىللاپ.

ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر خاتىرىسىگە

كارۋان يولىدا كۆمۈلمەس «ئىز»*ىڭ،
جانلانماقتا «ئويغانغان زېمىن»*.

يېتىلمەكتە ئوغۇل ۋە قىزىلىڭ،
ئۇلار دەريا، ئۇلار زور ئېقىن.

چاقناپ تۇرار «قەشقەر كېچىسى»*،
يۇلتۇزكەبى مۇڭلارنى تۆكۈپ.
بوغدا ئاتا ئاق لىچەك ئارتىپ،
سېنى ئەسلەر خىيالغا چۆكۈپ.

تاۋۇتۇڭنى باشلارغا ئېلىپ،
ئۇزاتقانتى جانىجان ئېلىڭ.
ئەلنىڭ قەلبى سېنىڭ جەننىتىڭ،
نۇرلانماقتا ئۆمۈر مەنزىلىڭ.

زوردۇن سابىر خاتىرىسىگە

سوقۇپ تۇرار ھېلىمۇ «ئاۋرال شاملى»*،
تىنىقىدا ئارچىلارنىڭ خۇش پۇراقلىرى.
«قوشنىلار»* غا ئەگىشىپلا سەن كەتتىڭ بىردىن⑤
جىمىپ قالدى ھىسامكامنىڭ شوخ چاقچاقلىرى.

سېنى قانداق ئۇنتۇيدۇ «ئېھ، تۇپىلىق يوللار»*،
«جىگدىلەرمۇ پىچىرلايدۇ»* نامىڭنى يادلاپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

«بوش كەلمەيدۇ تۇرپانلىق»* لار، «دولان ياشلىرى»*،

يېڭى ئەسىر قۇچىقىغا كىرگەندە ئاتلاپ.

1999 ـ يىلى 31 ـ دېكابىر

ئىزاھاتلار

* بەلگىسى قويۇلغانلىرى ئەدىپلىرىمىزنىڭ شۇنامدىكى ئەسەرلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

① ئەھمەد زىيائى «قۇتادغۇبىلىك» نىڭ نەزمىي يەشمىسىنى ئىشلىگەن ئاساسلىق كىشىلەرنىڭ بىرى.

② مەرھۇم زۇنۇن قادىرى 1989 ـ يىلى بىر نائۇستا ساتىراشقا چاچ ـ ساقال ئالدۇرغاندا بىر نەچچە يېرى كېسىلىپ، ئېغىر دەرىجىدە ياللۇغلانغان ھەم جىنىدىن ئايرىلىپ قالغىلى تاس قالغانىدى.

③ تېيىپجان ئېلىيوپ 1982 ـ يىلى يۇگوسلاۋىيىنىڭ ستروۇگا شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن شېئىرىيەت بايرىمىدا شېئىر ئوقۇپ، قىزغىن ئالقىشقا ئېرىشكەن.

④ شائىرنىڭ «ئۇنىنچى باھار»، «باھار ناخشىسى»، «تۇپراق، باھار ۋە مەن»، «باھار بىلەن كەلگەن شېئىرلار» ناملىق تۆت توپلىمى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

⑤ زوردۇن سابىر ئۆزىنىڭ يېقىن قوشنىسى پېشقەدەم ژۇرنالىست، شائىر ئابلىمىت سادىقنىڭ ئايالى ۋاپات بولۇپ ئەتىسىلا ئالەمدىن ئۆتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

رەڭدار تۇيغۇلار

ۋەتەن ئىشقى

دىيارىم سەن ئۇلۇغ جۇڭخۇا سېنى كۆيگە قاتاي دەيمەن،
ئىجادىم غۇنچىسىنى ئاي جامالىڭغا تاقاي دەيمەن.

قەدىرلىك تۇپرىقىڭ گۆھەر، گىيا ـ تاشىڭ مىسالى زەر،
شۇ تۇپراقتا بولۇپ ئېقىن يېقىپ باغرىم ئاقاي دەيمەن.

ھاۋايىڭدىن ھوزۇر تاپسام كۆڭۈلمكى مىڭ ئەسىرگە تەڭ،
شۇڭا ئۆلسەممۇ قەبرەمدە ھاياتتەكلا ياتاي دەيمەن.

بەخت سەندە، قەدىر سەندە، ھاياتىمىڭ لەززىتى سەندە،
ئەجىر قەنتى ئىلىم پەندە، شۇنى جەڭدە چاقاي دەيمەن.

سېنىڭدە ياشىغاچ تاتلىق، سېنىڭچۈن ئۆلمىكىم شاتلىق،
گېزى كەلسە شۇڭا جانىنى ساڭا تەقدىم قىلاي دەيمەن.

1979 ـ يىل 30 ـ سېنتەبىر

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى

مېنىڭ يارىم

ئايا، دوستلار، قەيىسمەن، بىر گۈزەلگە ئاشىنا يار بولدۇم،
گويا ئاھۇ كەبى ئول يار نىگاھىغا شىكار بولدۇم.

ئاڭا باغلاندى دىل رىشتىم، بولۇپ جىسمىمگە پەيۋەندە،
ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالسام شۇ ھانە مەن بىمار بولدۇم.

ئۇنى مەن ئوخشىتارمەن كۆكتىكى جانان تولۇن ئايغا،
ئۇنىڭ نۇرى بىلەن سىرداش بولۇپ تۈنلەر بىدار بولدۇم.

يادە كەتمىگەي ئېيتسام ئۇنى نۇرلۇق قۇياشىم دەپ،
چىرايىم زەپىرانتى نۇر ئېمىپ ئۇندىن ئانار بولدۇم.

ئۇنىڭ ئابى شىكەردەك لەۋلىرىدىن ئىلتىپات ئالغاچ،
ى چۆلدە چاڭقىغان كارۋان كەبى ھەردەم خۇمار بولدۇم.

ئۇنىڭ ئىشقى دىلىمغا نۇر، تېنىمگە بەردى كۈچ، دەرمان،
اشاردىم، يايرىدىم كۆكلەپ ئېگىز تاغدا چىنار بولدۇم.

باهار كەلگەچ نىسىپ بولدى ماڭا بۇ ھۆرۋسال پەيتى،
بىلەمسىز قانچە يىللاپ مەن ئۇنىڭغا ئىنتىزار بولدۇم.

شۇ ئۆسمۇر چاغدىلا چۇشكەچ بېشىمغا ئىشقى سەۋدايى،
يېتەلمەستىن ئاڭا ھىجران چۆلىدە بەكمۇ زار بولدۇم.

پۇتۇپ شۇ ئىنتىزار چاغلار ـ مانا يار ۋەسلىگە يەتتىم،
بۇ شاتلىقتىن مۇھەببەت نەغمىسىدە شوخ دۇتار بولدۇم.

ئۇنى جەننەتتىكى پەيكەر ـ پەرىگە ئوخشىتالمايمەن،
ۋاپادار ئۇ جىمى ياردىن، ئاڭا چىن دىلپىكار بولدۇم.

شېرىندۇر ئۇ شاراپ تۇتقان ئابى زەمزەم بۇلاقىدىن،
شۇڭا پەرھات بولۇپ تاغلار ئارا گۆھەر قازار بولدۇم.

سەپەرلەر بەيگىسىدە بىللە بولغاچ ھەر قاچان ئول يار،
گويا تۇلپار بولۇپ بەيگە بېشىدا تېز چاپار بولدۇم.

ئۇنىڭ شەمئى ـ نۇرىدىن بۇ كۆڭۈل باغىم گۈلىستاندۇر،
شۇڭا دىل مۇلكىدىن ئەلگە قىزىل لالە تۇتار بولدۇم.

مېنىڭ بەخرىم، غورۇرۇم، شەۋكىتىم، شانىم، قاناتىم ئۇ،
دېيىشكە مەن شۇڭا ھەقلىق، ئۇنىڭسىز شەرمسار بولدۇم.

www.uyghurkitap.com

ۇشەنگەنسىز بۇ ئۇتلۇق ئىشقى نامەمنىڭ ئۇرامىغا،
ىلىم - ئىرپان ئىرور يارىم - ئۇ بىرلە شان تاپار بولدۇم.

ۈگۈن بەختلىك يىگىتمەن ئاشۇ يارنىڭ ۋەسلىنى قۇچقان،
ۇڭغا خەندان ئۇرۇپ بۇلبۇل كەبى نەزمە قاتار بولدۇم.

1980 - يىل مارت

تۆيۇقلار

ئەي، خەلقىم، جاپالىق ئىشقا سال مېنى،
ئۆت، چوڭقۇر دەريادىن قىلىپ سال مېنى.
ۋاپادار ئوغلۇڭ مەن، ئەجرىڭدە ئۆسكەن،
يالتايسام يولۇڭدىن، راسا سال، مېنى.

* * *

مەيلى مەن قوغلىناي دوزاق بار ياققا،
ۋە ياكى تاشلىناي قايىنغان ياغقا.
ۋەتەندىن كەچ دېسە، كەچمەيمەن ھەرگىز،
ئۆگەنگەن تىلىم بۇ سوراقتا «ياق» قا.

* * *

ۋەتەن ئۈچۈن يالىڭاياق قارلارنى كەچ،
گېزى كەلسە قانلار تۆكۈپ جاندىنمۇ كەچ.
ئىزىڭ قالسۇن، قانلىرىڭدىن ئۈنسۇن لەيلى،
شۇندا خەلق يادلار سېنى سەھەر ۋە كەچ.

1982 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

سەن ئالتۇن بۇلاقسەن، سەن ئۆچمەس چىراق

(ئانا مەكتىپىم شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 50 يىللىقىغا بېغىشلايمەن)

شاتلىنىپ نە ئۇچۇن ئېيتماي مەن قوشاق،
بېشىڭغا ئەللىك تال سانچىغاندا ئاق.
ئاق نۇرۇڭ يورۇتقان قەلبىم تېگىدا،
تەشەككۇر شەپىقى كۆتەردى بايراق،
سەن ئالتۇن بۇلاقسەن، سەن ئۆچمەس چىراق.

* * *

يادىمدا، تېخىچە كۆپ نادان ۋاقتىم،
جاھاننى جامچە بار دەيدىغان ۋاقتىم.
ئۇزاتتىڭ ئانىجان، شەربەت جامىنى،
چۆل كەبى تەلمۈرۈپ چاڭقىغان ۋاقتىم.

تۇمانلىق قەلبىمنى يورۇتقان ئۆزۈڭ،
مىللەتنى، غورۇرنى تونۇتقان ئۆزۈڭ.
ئەل ئۇچۇن ئۆگەنگىن ھەمدە ياشا، دەپ،
يېڭىلمەس ئىستەكلەر ئۇرغۇتقان ئۆزۈڭ.

سۆزلەشكە بۇلبۇلدەك سۆز بەردىڭ يەنە،
بۇركۇتچە نۇرانە كۆز بەردىڭ يەنە.
هايات سەھنىسىدە ھەر كىم قاتارى
مەردانە تۇرۇشقا يۈز بەردىڭ يەنە.

ئاشۇ چاغ يادىمدىن زادىلا كەتمەس،
تاقىر باش ئۇستازىم ئۆتكەن تۇنجى دەرس.
چاقماق ئۇ، بوران ئۇ، قۇياش نۇرى ئۇ،
ئېگىمنى ئويغاتقان بۈيۈك، مۇقەددەس.

ئۆگەتتى ئۇ ماڭا مەھمۇد، يۈسۈپنى،
ئۇيغۇرنى، لوتۇننى ۋە لېرمونتوپنى...
كەشپىيات يولىغا باشلىدى ئۆزى،
تەپەككۇر ئۆيۈمدىن چىقىپ قۇلۇپنى.

ئاھ، تۆت يىل ۋەزنى تەڭ قىرىق يىلغا ساق،
ئۆگەنسەڭ، ئۆگەنسەڭ زادى قانمىساق.
ئېتىلىپ تۇراتتۇق، يېنىپ تۇراتتۇق،
زېھنىمىز تىنىمسىز ئۇزەتتى ساداق.

كۆل بويىنى ئايلىنىپ دوستلار يانمۇ ـ يان،
تۈنلىرى شېئىرلار يادلايتۇق ھامان.
بۇغدادىن قايتاتتى ئەكس سادامىز،
تىنىق كۆل تەۋرىنىپ قالاتتى بىر ئان.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ۋاھ، ئەنە تۆت يىللىق قەدىناس ئۇۋام،
گۇگۇمدا قارىيىپ كۆرىنەر ئاران.
كېچىسى باشلانغان بەس - مۇنازىرە،
بۇندا تاڭ ئاتقىچە قىلاتتى داۋام.

ئېسىمدە بۇندىكى خاتىرە تامام،
زېھنىمىز شۇ جايدا بولغانتى قىيام.
ئۆتكۈزۈپ باشلاردىن تالاي ئىسسىق - سوغ،
يېتىلدۈرگەن ئىدۇق ئاجايىپ چىدام.

مەن ئەمەس، بىز ئەمەس، بۇندا مىڭ - مىڭلاپ،
قەيسەرلەر يېتىلدى يالقۇنلاپ - چاقناپ.
ھەقىقەت ئوتىنى ياقتى ئۇستازلار،
شەپەرەڭ، قۇزغۇنلار يۇرسىمۇ ماراپ.

مەكتىپىم، سەن - ئەقىل نۇرى، زىياسى،
مەكتىپىم، سەن - بۇركۈت، لاچىن ئۇۋىسى.
مەغرۇر باش كۆتۈرۈپ تۇرغان شۇ بۇغدا،
تۆھپەڭنىڭ گۇۋاھسى، پىرامىداسى.

بولمىساڭ سەن بىزگە بۇ ئەقىل نەدە؟
ئورنىمىز بولماتتى ئەڭ تۆۋەن يەردە؟
سىيىتنىڭ تارىخى قايتىلانماتتى
نامەرتنىڭ قىلىچى يالتىراپ يەنە؟!

ئەللىك يىل قۇدرەتكە چىلىق تولغان چىغىڭ،
ياشىرىپ دەريادەك ئۇلغايغان چىغىڭ.
ئەۋلاتلار يىتىلدى، يىتىلەر يەنە،
تائەبەت قۇرۇماس مەرىپەت بىغىڭ!

*　　*　　*

شاتلىنىپ نە ئۈچۈن ئېيتماي مەن قوشاق،
بىشىڭغا ئەللىك تال سانچىغاندا ئاق.
ئاق نۇرۇڭ يورۇتقان قەلبىم تېڭىدا،
تەشەككۇر شەپىقى كۆتەردى بايراق،
سەن ئالتۇن بولاقسەن، سەن ئۆچمەس چىراق.

1985 ـ يىل 27 ـ سېنتەبىر

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

مەن يىغلاپ تۇغۇلدۇم، كۈلۈپ ياشايمەن

«ۋار» قىلىپ بالىنىستىن چىقتى بىر سادا،
دۇنياغا كەلدى ــ دە، ئاھ، تىرىك بىر جان.
بۇ يىغا ساداسى ــ بەخت ناۋاسى،
ئاتىنىڭ يۈزىگە ئۇرغۇپ چىقتى قان.

قوللاردىن ــ قوللارغا يۆتكىلەر بوۋاق،
شاتلىقتىن چېھرىلەر نۇر تۆكەر تال ــ تال.
بېسىقماس بوۋاقنىڭ يىغىسى بىراق،
تېپىرلار قۇچاقتا، بىر تايچاق مىسال...

دۇنيادا ھەر كۈنى شۇنداق يىغىلار،
ئېپ كېلەر قانچىلاپ دىللارغا شاتلىق.
بۇ يىغا ئانىغا بەخت تۇيۇلسا،
ئەجەپكىن، بالىجان نالەيدۇ ئاچچىق.

بەرھەق، راست! ھېچكىممۇ ئانا قارنىدىن
ۋىلىقلاپ كۈلگەنچە تۇغۇلغان ئەمەس.
(كۈلسە بىر دەھشەتقۇ؟) شۇڭلاشقا يىغا
ھېچكىمگە غەلىتە تۇيۇلغان ئەمەس.

يىغىنى گوياكى ناخشا بىلگەندەك
ئارامسىز ئىسەدەپ تۇغۇلغان مەنمۇ.
بۆشۈككە ۋۇجۇدۇم تېگىلغاندا چىلك،
تۈن بويى يۇلقۇنۇپ بوغۇلغان مەنمۇ.

ئويلايمەن شۇ يىغام ۋەجىنى ئەمدى،
خىياللار ئېزىتقۇ، خىياللار سەبى.
ئويلايمەن، شۇ سەۋەب ئايان بولسۇن، دەپ،
بۇلۇتلار كەينىدىن ئاي چىققان كەبى.

بەك ئۇزۇن، بەك ئۇزۇن بىلىندىمۇ يا،
توققۇز ئاي، توققۇز كۈن ياتسام قوساقتا.
ئەشۇ چاغ ئارزۇلار ئارام بەرمەستىن
تەلپۈنگەنمىدىم يا كەڭرى يايلاقتا؟

ۋەياكى بىلدىمۇ يۇمران تېنىمنىڭ
زاكىغا ئەركىسىز باغلىنىشىنى؟
قۇياشقا قول سوزۇپ تەلپۈنەلمەستىن
سۈت كەبى باغرىمنىڭ داغلىنىشىنى؟

ۋەياكى ئانامنىڭ ئازابلىرىغا
تۆلىگەن بەدەلنىڭ يىغىسىمۇ بۇ؟
ۋەياكى كەلگۈسى ھۆر ھاياتىمنىڭ
ھارپىسى، بەلگىسى، جىلۋىسىمۇ بۇ؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەيلىلا نېمىدىن بولسۇن ئۇ يىغام
بىھۇدە ئەمەسكەن نالە يۇ، پەرياد.
ئاسايىش يىغەركەن غەم ـ غۇسسىلەرنى،
قۇدرەتلىك تەلپۈنۈش تاپاركەن مۇرات.

سۇمۇردۇم مەن ئانام سۈتىدىن شاتلىق،
يىغامغا بىر ـ بىرلەپ قويۇلدى چېكىت.
كۆلۈشنى ئۆگەندىم، كۈلۈپ چوڭ بولدۇم،
دېمەيدۇ ھېچكىممۇ يىغلاڭغۇ يىگىت.

زامانەم كېپىلدۇر كۈلكەمگە مېنىڭ،
تەۋرىنەر بەختىنىڭ قوينىدا خەلقىم.
بۆشۈك ئەمەس ئەمدى مەن تولپار ئۈستىدە،
قۇياشتىن نۇر ئېلىپ يېتىلدى ئەقلىم.

بۇلۇتلار باغرىنى تېشىپ چاقماقتەك،
تەپەككۇر كۆكىدە چاقنىيالايمەن.
دالىدا تاشلاردىن يالقۇن چاچرىتىپ،
بەھوزۇر قىيىغىتىپ تاقلىيالايمەن.

ئېزىتقۇ يامراتقان ئاچچىق ئىسرىقلار،
كۆزۈمنى زىنھاركى ياشلىيالمايدۇ.
كۈلىمەن، تۇمانلار ئىچىدىن بالقىپ،
ئېڭىمنى غەپلەتكە باشلىيالمايدۇ.

ئاجايىپ مۇئەمما ھايات قىسمىتى،
كىملەرنى يىغلىتىپ كۈلدۈرمىگەن ھەم.
چوغلۇنۇپ ئېچىلغان ئەتىرگۈل چېغى،
تاڭ پەيتى مەڭزىدە يالتىرار شەبنەم.

كۈلىمەن، خەلقىمىز قۇچقاندا زەپەر،
كۈلىمەن، مۇھەببەت تاپقاندا ۋىسال.
كۈلىمەن جاپالار ئالدىدا مەغرۇر،
ئۆلۈممۇ چېھرىمنى قىلالماس ئوسال!

مەن يىغلاپ تۇغۇلدۇم، كۈلۈپ ياشايمەن،
بۇ خەلقىم ئۆگەتكەن قەيسەرلىكىمدىن.
ئۆلسەممۇ تەبەسسۇم بىلەن كېتەرمەن،
ھاياتنى سۆيگۈچى چىن ئەرلىكىمدىن.

1986 ـ يىل سېنتەبىر

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

پەخرىم

ئادەمەن
ئادىمىلىك سۆيتىمەدىن،
سېزىمەن تاغدەك غورۇر ئىپتىخارنى.
بار مەندە ئادەمگە خاس خىسلەت، ۋىجدان،
تەگرىدىن تىلىمەيمەن بەخت، باھارنى.

بۇ ۋىجدان ۋۇجۇدىمغا جان بېغىشلاپ
ياشىنىتار مېنى دائىم پاك ھېسسىيات.
بىلىمەن غەزەپلىنىش ھەم كۈلۈشنى،
تەپەككۇر ئاسمىنىدا قېقىپ قانات.

ۋە لېكىن قانات ماڭا لازىم ئەمەس،
ئۇچۇشنى خالىمايمەن سامالاردا.
ئايرىلماي ئانا تۇپراق قۇچىقىدىن،
ماڭىمەن يالاڭ ئاياق دالىلاردا.

ماڭىمەن گۈزەل پارلاق مەنزىل تامان،
چۆللەردە ۋە تاغلاردا ئىز قالدۇرۇپ.
يۈرمەيمەن ئۆزۈم ئۇچۇن ئەزەن ئېيتىپ،
خاتىرە مۇنارىنى ھېم سالدۇرۇپ.

تەھقىقكى تاماسىزمەن،
خالىمايمەن
بولۇشنى ئوردىلارنىڭ تاجىسىمۇ.
بولمايمەن پاكالارنىڭ ئېگىزرەكى،
ۋە ھەتتا ئېگىزلەرنىڭ سايىسىمۇ!

راست، دوستۇم،
ماڭا قانات ھاجەت ئەمەس،
قاناتلىق تەرك ئەتەركەن دىيارىنى.
مەن ئۆستۈم ئانا تۇپراق قۇچىقىدا
سۆيىمەن ئۇنىڭ قىشى، باھارىنى.

راست دوستۇم، ماڭا قانات ھاجەت ئەمەس،
ماڭىمەن بۇتۇپراقتا ساپ تەر تۆكۈپ.
تۇپراققا ۋە خەلقىمگە تەسەددۇقمەن،
ئۆلسەمىمۇ دۇم ياتىمەن يەرنى سۆيۈپ.

*   *   *

ئادەممەن
ئادىمىلىك سۇپىتىمدىن
سېزىمەن تاغدەك غورۇر ـ ئىپتىخارنى.
تائەبەت ئاددى ۋە پاك بىر ئادەم مەن!
ئەقىدەم زىكىر قىلار بۇ شۇئارنى.

1986 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

دەريادىن چۇقان...

گۈزەللىك ئىشقىدا يۇرىكىم ئاتەش،
چاڭقىغان ھېسلىرىم باشلايدۇ مېنى.
كېلىمەن ساھىلنى بويلاپ يىگانە،
خىيالىم دولقۇنغا تاشلايدۇ مېنى.

لەڭ تۇرۇپ ئاقىدۇ دەريا تىنىمسىز،
بېتىدىن زۇمرەتتەك سۇزۇكلۇك ئايان.
ئېقىمىدا نۇرىنى چايقايدۇ قۇياش،
تەلمۈرۈپ ئەكسىنى كۆرەر ھەم ئاسمان.

كۆمۈشتەك ئېتىلىپ تۇرغان بۇژغۇنلار
ئەسلىتەر ئالمىنىڭ چېچەكلىرىنى.
مۇلايىم ئېقىشى رايىش تەۋرىنىپ
كۆرستەر لەيلىنىڭ بىلەكلىرىنى.

چوققىدىن باشلانغان ئەي دەريا، ساڭا
قوشۇلدى قانچىلاپ ئەگىز - قىيان.
سۈيۈگىنى بۇلغىماق قەستىدە چۈشكەن
ئەخلەتۇ - چاۋالار كەتكەندۇ قايان؟

ھە مانا ئالدىمدا ئۇلۇغ دولقۇننىڭ
ساھىلغا ئۇرۇلۇپ شىۋىرلاشلىرى.
قىرغاقتا قىستىلىپ قاپتۇ خەس - چۆپلەر،
تۇرقىدا بىچارە قىمىرلاشلىرى...

بۇ قىزىق مۇئەمما، بۇ جەزبىدىن
قىلدى پاك بىر تۇيغۇ روھىمدا جەۋلان.
كەلمەكتە دەريانىڭ شاقىرىشىدىن
گۈزەللىك غالىپتۇر دېگەن بىر چۇقان!

1987 - يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

سەھرا يولى

يادىمدا جىلۋىلىنەر گۈزەل چۈشتەك
بالىلىق شوخلۇقلىرىم سىڭگەن يوللار.
تومۇزدا يالىڭاياق چاپچىپ يۈرۈپ،
چىۋىقنى تۇلپار قىلىپ مىنگەن يوللار.

بىر ئۇچى ئۇپۇق بىلەن قوچاقلاشقان،
(بىلمەيمەن، قاچان بىنا بولدىكىن تاڭ؟)
ھەر سۆيۈپ ئۆتىسە ئۇنى ئىز - تۇياقلار،
سەھەرنىڭ تۇمانىدەك ئۆرلەيدۇ چاڭ.

سۆيىدۇ باھار ئۇنى ئەڭ دەسلىپى،
يېشىللىق تونىغا ئۇ چۈمكىنىدۇ.
قاسىنقى ئەسىر كۆرگەن قېرى ئۈژمە،
سوپىياڭ ئۆتسە سايراپ، تۆكىلىدۇ.

ۋادىسى گىرەلەشكەن كۆجۈم مەلە،
تۇتىشىپ كەتكەن تامام باغ - ۋارانلار.
پەرىلەر تىنىقىدەك شوخ شامىلى،
ئاھ، جاننىڭ ھوزۇرىدۇر خىيابانلار.

شىلدىرلاپ بويلار ئۇنى سۈزۈك ئېقىن،
قىرلاردا ئىپار ھىدلىق ياۋا چېچەك.
شاخلارنى سەھنە قىلىپ سايرار قۇشلار،
تىلىدىن مۇقام تۆكۈپ ئېتەك ـ ئېتەك.

نەقەدەر سۆيۈملۈك ـ ھە، سەھرا يولى،
تىنمايدۇ جۇشقۇن ھايات شامۇ ـ سەھەر.
ھەر ياپراق ئارىسىغا سىڭىپ كەتكەن
كۆلكىلەر، پىچىرلاشلار، مۇڭ ۋە دەرتلەر.

ماڭىدۇ
ماڭغان بۇندىن تالاي ئىنسان،
جاپادىن كېيىن خۇشال تويلار تارتىپ.
ئاچلىقتىن ماڭغان گاھى «يادوس» ئېيتىپ،
ئەمدىچۇ، ئۇلاقلارغا ئاشلىق ئارتىپ.

جىلتامنى ئېسىپ مەنمۇ ماڭغان بىر چاغ،
ئېپقالغان ئۇ مەن ئېيتقان قوشاقلارنى.
ئەقلىمنى ئۇپۇقلارغا يېتەكلىگەن،
كۆرسىتىپ نۇر چاقنىغان يىراقلارنى.

بىلىمەن، مۇنبەرلەردە ئالىم بولۇپ،
شان ـ شەرەپ قۇچقانلىمۇ ئۇزاتقان شۇ.
ئۈستىگە چاڭ قوندۇرماي، ساماللاردا
پەرۋاز قىلىپ ئۇچقانلىمۇ ئۇزاتقان شۇ.

ئۇيغۇر كىتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سېغىندىم بۇگۈن سېنى سەھرا يولى،
تەلپۈنۈپ ئېگىز ـ ئېگىز بىنالاردىن.
ماڭغىم بار يالىڭاياق توپا كېچىپ،
سىرىڭنى تىڭشاپ ھەر گۈل ـ گىيالاردىن.

1987 ـ يىلى ئىيۇن

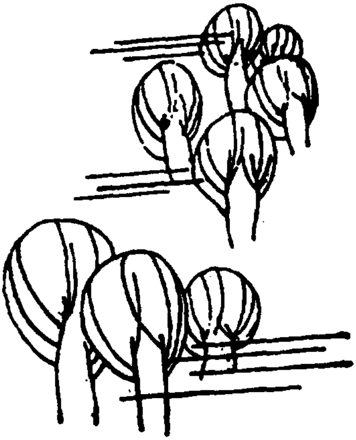

قەدىناس شەھىرىم

قەدىناس ئۇرۇمچى سۆيۈملۈك شەھىرىم،
ھۆسنۈڭگە زوقلىنىپ تويماي باقىمەن.
ھەر باقسام يېڭى تۈس كۆرىدۇ قەلبىم،
تېرەمگە سىغمايمەن، قوشاق قاتىمەن.

كېچىسى كۆكتىمۇ يەردىمۇ يۇلتۇز،
ئوخشايدۇ قۇچىغىڭ نۇر دۇنياسىغا.
سەھەرلەر كوچاڭدا يۈرسەم بەھۇزۇر،
چىگىلىپ كېتىمەن نۇر تالاسىغا.

ئادەملەر قۇياشتىن تۇغۇلغاندەكلا،
ھۆسنىدە بەختىنىڭ نۇرى ئوينايدۇ.
تۇرقى گۈل، كۆلكىسى بىر ئېتەك غۇنچە،
نىگاھى سەندىن ھەم ئەتىر سورايدۇ.

باشقىچە بىر دۇنيا ئاۋات رەستىلەر،
توي ـ مەشرەپ بولغاندەك شۇقەدەر قايناق.
ئالىسەن بۇ يەردىن ساماغا ئەنداز،
باققاللار ساداسى يۈز ئاچقۇ قوشاق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرىسى www.uyghurkitap.com

كىم كۆرگەن بۇنچىلىك مەمۇرچىلىقنى،
جاڭ چەنمۇ، چىڭگىزمۇ، قەشقىرىمۇ يا؟
يېڭىلىق شاملى ھەر بىر تىنىقىڭ،
ئۆزگىرىپ بارماقتا ھەر تاش، ھەر گىيا.

تۇنۇگۇن قىيسىيىپ تۇرغان ئەسكى تام،
دۇمچەك ئۆي ئورنىدا ئىشلار باشقىچە.
لىككىدە ئۆرلەيدۇ كۆككە بىنالار،
كۆزۈڭنى بىر دەقىق يۇمۇپ ئاچقىچە.

قارىغىن، ئەمدى ئۇ بىنا ئۈستىدە
جاڭجالچى كانايىنىڭ يوقتۇر مۇنبىرى.
پەرۋاز قىپ ئەگىيدۇ بىنا ئۈستىدە
شاتلىققا چۆمۈلگەن تېچلىق كەپتىرى.

كۆۋرۈكلەر قوناقتا باغرىڭغا شۇ تاپ،
قەلبىڭدەك ئۆركەشلىك دەريانى ئاتلاپ.
ئۈمىدلەر ۋەزنى بار ئەشۇ كۆۋرۈكتە،
تۇرىدۇ بوگۈننى ئەتىگە ئۇلاپ.

ئۇرۇمچى يوللىرىڭ كەڭرىمەكتە تېز،
قاسىنىقى باراقسان، كۆكسىدە چېچەك.
دوخمۇشلار گۈل قەسرى، گۈللەر ھۆسنىدە
جىلۋە قىپ تۇرىدۇ نۇرلۇق كېلەچەك.

تارلىقنىڭ دەردىنى تارتتۇق ئەجەپمۇ،
ئەمدى كەڭ بولماقتا مانا يولىمىز.
بۇ يولدا زىمىستان كۆرمەي ماڭساق، دەپ،
تىلەيمىز نۇر كۆرگەن چاغدا دولىمىز.

1985 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تۆكۈلمەكتە سارغايغان ياپراق

تۆكۈلمەكتە كۈز شامىلىدا
دەرەخلەردىن سارغايغان ياپراق.
ياپراقلارنىڭ شىۋىرلىشىدىن
مەن ئاڭلايمەن گويا بىر قوشاق.

دەيدۇ ياپراق:
بۇ ئايرىلىشتىن
سەزمەس دىلىم قىلچە دەرت ـ پىراق.
يېشىللىقنىڭ سولماقلىقى بار،
ھاياتلىقنىڭ قانۇنى شۇنداق.

ئارمانسىزمەن، بۇ ھاياتىمدا
ئەلگە بەردىم يېشىللىقىمنى.
مەڭگۈ قۇچۇپ ياتالايتتىمۇ
بۈيۈك دەرەخ ـ ئانا شېخىمنى؟...

پەخىر بىلەن كېتىمەن بۈگۈن،
بۇ، ئارمانسىز تۆكۈلۈش شۇنداق.
تۆكۈلمىسە سارغايغان ياپراق،
يېڭى بىخلار كۆكلەيەۋ قانداق؟!

* * *

شىۋىرلايدۇ زەررەڭ ياپراقلار،
باغاشلايدۇ ئۇلارنى تۇپراق.
خەۋەر بېرىپ يېڭى كۆكلەمدىن،
كۈز شامىلى توۋلايدۇ قوشاق...

1985 - يىل ئاپرېل شاڭخەي

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگانە ئادرېسى

دەريا ۋە دېڭىز

يوگەنسىز تۇلپاردەك ئويناقلاپ
ئاقىدۇ دەريالار شىددەتلىك.
قىرغاققا ئۇرۇلۇپ تىنىمسىز،
نەرلەر تارتىدۇ ھەيۋەتلىك.

شۇ قەدەر قۇدرەتلىك دەريالار،
دېڭىزغا قۇيۇلار ئاقىۋەت.
شاۋقۇنى چىپپىدە جىمىيدۇ،
مۇرانتقا يەتكەندەك ئەزىمەت.

نەچچە مىڭ دەريا يۇ - ئېقىننى
ئالىدۇ شۇ دېڭىز قوينىغا.
ۋە لېكىن مۇلايىم تەۋرىنەر
ئوخشاپ ئۇ بىر ۋەزمىن ئانىغا.

زوقلىنىپ بىپايان دېڭىزغا
چۈشەندىم ھاياتنىڭ بىر سىرىن.
بىرلىكتىن كۈچ - قۇۋۋەت تۇغۇلار،
كەڭلىككە مۇھتاجدۇر تار ئېقىن.
1985 - يىل ماي'شاڭخەي چۈنمىن ئارىلى

كۆك دېڭىز

كۆك دېڭىز، كۆپ - كۆك دېڭىز،
خىسلىتىڭ زەپ كۆپ دېڭىز.
چايقىلىپ تۇرغان سۈيۈڭ
زۇمرەتمۇ ياكى كۆك قېمىز؟

تاڭ شاملى يۈزلىرىڭنى
چايقىغان ئاسمانمۇ سەن؟
شىشىدەك سۈزۈك بېتىڭ،
يوق چېكىڭ
قەلبىڭ تىرەن.

سۈت ئېمىپ ھۆسنىگە تولغان
شۇ تولۇن ئايدۇر قىزىڭ.
يا سەدەپ يەمدۇ تېگىڭدە،
نۇرغا زەپ بايدۇر قىزىڭ[1]

كۆكسىگە چوغلۇق تاقاپ
چىققان قۇياش ئوغلان ساڭا.

---

① دېڭىز بويىدا تۇرۇپ قارىغان كىشىگە ئاي بىلەن كۈننىڭ خۇددى دېڭىزدىن چىقىۋاتـقاندەك كۆرۈنۈشى كۆزدە تۇتىلىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىچكۈزۈپ ئانار سۈيى
ئىشقىڭنى تۆككەنمۇ ئاڭا؟

يالتىرار ئۇ كۈندۈزى
ئەلگە تۆكۈپ زەر نۇرىنى.
سەير ئېتەر ئاي تۈنلىرى
باققا يېيىپ ئاق تورىنى.

ئەي، ئەزىم كۆپ ـ كۆك دېڭىز،
سەن بۈيۈك ئۆلمەس ئانا.
ئاينى تۇغدۇڭ كۈننى تۇغدۇڭ،
زوقلىنار ئالەم ساڭا.

1986 ـ يىل ماي چۈنمىن ئارىلى

قۇملۇق ۋە دېڭىز

قاي تەڭرىنىڭ ئىلتىپاتى بۇ،
بىر بىرىنى ئايرىپ تاشلىغان؟
يىراقلاردىن تۇرۇلۇپ كېلىپ،
ساھىللارغا تىنماي يامىشىپ،
ئىنتىلىدۇ دېڭىز قىرغاققا،
ئۇ چىقماقچى بولغاندەك
گويا تۇپراققا،
كۆز ياشلىرى
قىيالاردا
ئايلىنىدۇ كۈمۈش مۇنچاققا...
ئەسىرلەر بويى
سۇغا زار بولۇپ،
ياتار چاڭقاپ بىپايان قۇملۇق.
باقساڭ ئاڭا
يېشىللىقتىن ھېچ نىشانە يوق.
يەتكىنىدەك خۇددى قېرىلىق
يۈزلىرىدە تۇمەن مىڭ قورۇق.
قاي تەڭرىنىڭ ئىلتىپاتى بۇ،
بىر - بىرىنى ئايرىپ تاشلىغان؟
چاڭقاقلىقتا قىيناپ بىرىنى،

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

ۋە بىرىنىڭ كۆزىن ياشلىغان؟!
تەڭرىنىڭ يوق بۇنچە قۇدرىتى،
ئىنسان قابىل بۇگۈن ھەممىگە.
قۇملۇقلاردا دەريا ئاققۇزۇپ،
بوستان ياسايدۇ.
يېڭى ھايات بېرىپ ھۆسنىگە
شەھەرلەرنى قىلىدۇ بىنا.
تۇپراق يۆتكەپ دېڭىز ئۈستىگە
بۇ رومانتىك خىيال ئەمەستۇر،
ئىشەن دوستۇم، ئىنسان قۇربىگە.

1986 ـ يىل ئىيۇن شاڭخەي

قۇلۇلىنىڭ ئىقرارى

ساھىلدا قۇياشقا قاقلىنىپ،
قۇملاردا ئۆمىلەپ،
يۈرىدۇ بىچارە قۇلۇلە
پولاتتەك قېپىنى تەڭ سۆرەپ.
دولقۇنلار قىرغاققا يامىشىپ
سوققاندا دېڭىزنىڭ شامىلى
ھەيۋەتلىك گۈكىرەپ،
قۇلۇلە مۆكۈنەر قېپىغا
ئالدىراپ،
دىرىلدەپ،
تەمتىرەپ.
دەيدۇ ئۇ:
— ناتىۋان جانىۋارمەن،
يۇمشاقتۇر تەنلىرىم خېمىردەك.
قۇياشقا قاقلىنىپ يېتىشتىن
ئۆزگىنى بىلمەيمەن مەن پەقەت،
يوق مەندە نە يۈرەك،
نە قۇدرەت
شۇڭلاشقا قېپىم بار تۆمۈردەك!

1986 ـ يىل ئىيۇن شاڭخەي

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئېلىپ كەت ناخشامنى دېڭىز شامىلى

مەن ناخشا تۇۋۇلغان ئالمىلىق باغدا،
يايلاقتا، چۆللەردە، دوستلار تويىدا...
ئانا يۇرت ئۆگەتكەن ئاشۇ ناخشىنى،
ھە، بۈگۈن تۇۋۇلايمەن دېڭىز بويىدا.

ناخشامدا باغلارنىڭ خۇش ھىدى ئاقار،
ناخشامدا يايلاقنىڭ يېشىللىقى بار.
ناخشامدا دېڭىزنىڭ سۈزۈكلىكى بار،
ناخشامدا سېغىنىش ئوتلىرى يانار.

سەپەرگە ئاتلاندىم، ئۇزاتتى يۇرتۇم،
ئۈمىدنى قانات قىپ ئىنتىلىشىمگە.
غەۋۋاسمەن مەرىپەت دېڭىزلىرىدا،
ئىرادەم ماياكتۇر ئىزلىنىشىمگە.

ئارزۇلار ئېتىلىپ تۇرغان بىر لاچىن،
ھەر بىر ئوۋ شۈبھىسىز مېنىڭ ئەلۋەتتە.
جاۋاھىر تولماقتا ئەقلىم كانىغا،
ئەي يۇرتۇم، بۇ بايلىق سېنىڭ ئەلۋەتتە.

تەلپۈنۈپ باغلارغا، كۆمۈش چوققىغا،
يەرگىچە ئېگىلىپ بېرىمەن سالام.
ئېلىپ كەت ناخشامنى دېڭىز شامىلى،
تىڭشىسۇن تىيانشان، تىڭشىسۇن ئانام.

1986 ـ يىل ماي شاڭخەي

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېكتى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

دېڭىزدەك تەۋرىنىش بولسا قەلبىمدە

ئايلىنىپ يۈرسەمەن دېڭىز بويىدا،
زوقلىنىپ ھەيۋەتلىك شاۋقۇنلىرىغا.
دەممۇ ـ دەم ئۇپۇققا لەيلەپ كېتىدۇ
خىيالىم مىنگىشىپ دولقۇنلىرىغا.

كۆزلىرىم تالىدۇ چېتىگە قاراپ،
يايلاققا ئوخشاتتىم چەكسىزلىكنى.
بۇژغۇنلار پۈتۈمنى سۆيۈپ قاچىدۇ،
نېمە دەي شوخلىقى ـ كەپسىزلىكنى؟!

ئاسماننى سۈزۈك دەپ كەپتىمەن كۆپتىن،
سۈزۈكلۈك ئايلانسۇن دېڭىز ھۆسنىدىن.
پاكلىقتا ئاسمانغا بولىدۇ ئەينەك،
قىلچە داغ تېپىلماس زىنھار كۆكسىدىن.

شۇ پاكلىق قەلبىمگە سالدى ئىشتىياق،
تاشلاندىم قوينىغا بولۇپ بىر بېلىق.
دولقۇنى كۆتۈرۈپ ئويناتتى مېنى،
ئانامنىڭ قولىدەك، ئاھ، شۇنچە سىلىق...

قىيا تاش ئۈستىدە ئولتۇرۇپ يەنە
زەڭ سېلىپ تىڭشايمەن شاۋقۇنلىرىنى.
ئېسىمدە چوڭلارنىڭ ئېيتقان بىر سۆزى:
«ئۆگەنگىن سەن ئۇندا دېڭىز كۈيىنى».

دېڭىزدا چايقىلىش، دولقۇن شاقىراپ
قىياغا ئۇرۇلار بىر خىل رېتىمدا.
تاڭدىن تا شامغىچە شۇ بىر سادانى
تەكرارلاپ كېلىدۇ ئۇ ھەر قېتىمدا.

چايقىلىش، شاقىراش ئىكەن ناخشىسى،
بىلمەسكەن ئۇنىڭدىن زىنھار باشقىنى.
دېڭىزدەك تەۋرىنىش بولسا قەلبىمدە،
ئېيتاتتىم يېڭىدىن - يېڭى ناخشىنى!

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

يول چىرىغى

مەلىكە سوزۇلغان شۇ بىر كىچىك يول،
ئۇزۇلمەس ئاياقلار كېچە ۋە كۈندۈز.
دوقمۇشتا، ئىستولبا ئۈستىدە چىراغ،
چاقنايدۇ كېچىسى بولۇپ بىر يۇلتۇز.

ئاق سۈتتەك نۇرلىرى يولغا پاياندار،
تاڭ ھۆسنى قوشىدۇ ئېگىز ۋە پەسكە.
سەپەرلەر خاتىرجەم قىلىدۇ داۋام،
چۈشمەس ئۇ بىراق ھېچ نەزەرگە، ئەسكە.

ئۆتىدۇ شۇ يولدىن ئاق نۇرغا چۆمۈپ،
قىز - يىگىت ئاشىقلار شادىمان كۈلۈپ.
ئۆتىدۇ بوۋايلار ھاسا تايىنىپ،
ئۆتىدۇ چوكانلار داستىخان كۆتۈرۈپ...

ئۇ يورۇپ كەلدى قىش - قارلىق كېچىدە،
شىۋىرغان ئاياۋسىز ئۆتتى قامچىلاپ.
ئۇ يورۇپ كەلدى ياز - تىنجىق ھاۋادا،
يامغۇردا ياشلىرى ئاقتى تامچىلاپ...

هېچكىممۇ يادىغا ئالمايدۇ ئۇنىڭ
قاچاندىن نۇر چېچىپ كەلگەنلىكىنى.
هېچكىممۇ بىلمەيدۇ ئۇنىڭ ئەل ئۇچۇن
قانچىلىك قۇت ـ ئامەت بەرگەنلىكىنى.

يورۇپ ئۇ ئۇن ـ تىنسىز پۈتەر ئۆمرىمۇ،
ۋە باسار شۇ يولنى قانىتى تۇنىنىڭ.
شۇ چاغدا كىشىلەر ئالار ئېسىگە،
«ئاھ ئىسسىت، چىراغ» دەپ ئۆرتىنىپ كۆرمىلىك.

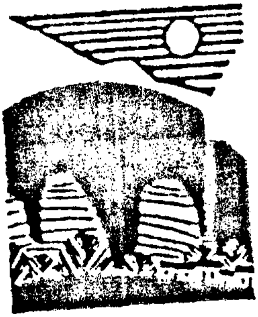

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

هايات

(كاردىئوگراما قەغىزىمنى كۆرۈپ)

كۆرسىتىپ ماڭا ئاق قەغەزدىكى
ئەگرى سىزىقنى
دېدى دوختۇر:
— يۈرىكىڭىزنىڭ سۈرىتى مۇشۇ،
ھەركىتىنىڭ سۈرئىتىمۇ شۇ،
ئەركىن ئىلىك ئەمدى تىنىقنى.

رەھمەت ئېيتتىم
ۋە ھەم تۇرۇپ كۆڭلۈم بۇزۇلدى.
«تۈز سوقاتتى مېنىڭ يۈرىكىم،
نېتىممۇ ئەمەستى ئەگرى،
نېچۈن سۈرىتى بۇ خىل تۈزۈلدى؟»
دېدى دوختۇر:
— ئەگرى - بۈگرى بولغىنى
ھاياتلىقتىن نىشانىڭىز!
تۈز بولسا ئەگەر
ماركس قېشىغا قىلمامسىز سەپەر،
ئەگرى بولار يەنە ئۇ جەزمە

ئوڭ بولسىلا پىشانىڭىز...

چۇشەندىم،
دەريادا نىچۇن دولقۇنلار پەيدا،
هايات نىچۇن كۆرەشكە شەيدا!...

1985 ـ يىل مارت. شاڭخەي

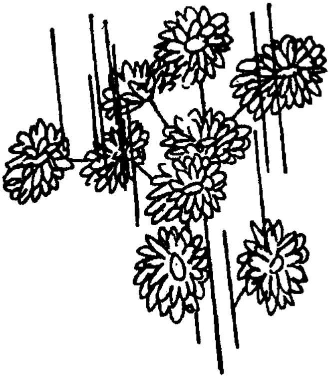

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

مۇقام

يازنىڭ دىمىق ئاخشاملىرىدا
سۈكۈت مېنى ئالغاندا يۇتۇپ،
يىراقلاردىن كېلىسەن ئۇچۇپ،
ياشاڭغىرىغان ئوي - خىيالىمنى
شامال بولۇپ كېتىسەن يۇدۇپ.

قار - مۇز ئىچرە قانقاندا چۇشۇم،
ھوجۇدۇمنى نۇر بوپ تىلىسەن،
كۆز ئالدىمنى گۈلزار قىلىسەن.
تومۇرۇمدا تىترىتىپ جۇپ تار،
يۈرىكىمگە زەخمەك ئۇرىسەن.

سەپەر مېنى ھالسىراتقاندا،
ئىگەرلەيمەن تۇلپارلىرىڭنى،
چاقماق كەبى ئۇدارلىرىڭنى،
قۇچاقلايمەن مەنزىل بېغىدا
ھەر دەقىقە نىگارلىرىمنى.

بەلكىم قۇياش تۇغقاندۇر سېنى،
يا كۆز يېشى ۋەياكى دەريا.

مەن ئاڭلايمەن سەندىن شوخ ناۋا،
ھەر نەپىسىڭ تۇغسۇن مىڭ يۈرەك،
سېھرىڭ بىلەن تىترەيدۇ ساما.

1988 ـ يىل ماي

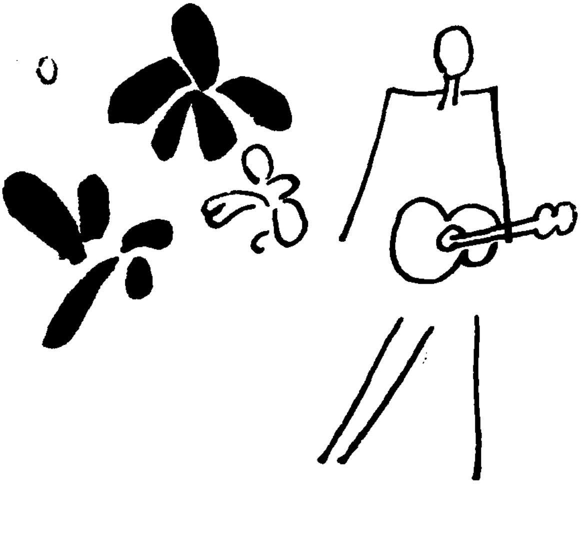

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ۋاپادارلىق

زوقلانمايمەن قاناتلىقلارغا،
قاناتلىقلار كېلەر ۋاپاسىز.
زېمىن مېنىڭ سۆيۈملۈك ئانام،
بۇندا كىندىك قېنىم تۆكۈلگەن.
ئۆملىسەم،
ماڭسام،
يۈگۈرسەم،
گۇس ـ گۇس قىلىپ دەسسىسەم ھەتتا
ۋايىسماستىن شاتلىنىپ كۈلگەن.
مېھرى بىلەن پەپىلەپ ھەردەم،
ئۇزۇق بېرىپ ياشناتقانمۇ شۇ.
ئەتىۋارلاپ
ئېلىپ بېشىغا
«كۈل، ئوغلۇم» دەپ ئويناتقانمۇ شۇ.
يۈرەك رىشتىم چېگىلگەن ئاڭا،
بىر دەقىقە ئايرىلسام شۇڭا
چىدالمايمەن ھىجرى ـ پىراقىقا.
باغرىم كۆيۈپ
قارايمەن ھەر ۋاق
يول يۈرگەندە يۇمشاق يۈزىگە

پىتىپ كەتكەن چوڭقۇر ئىزىمغا.
ئاھ، نەقەدەر ئوخشار شۇ ئىزلار
سۆيۈنگەندە
ئانا يۈزىدە
پەيدا بولغان نازۇك زىناقتا.
قانداق ئانا سۆيۈملۈك بۇنچە،
قانداق ئانا بۇنچە كەڭ قورساق؟
قانداق ئانىدا بار بۇنچە سۇبات!؟
ئۇنۇتار بارچە سەۋەنلىكىڭنى
ئۆلسەڭمۇ ساڭا ئېچىپ كەڭ قۇچاق!
شۇڭا دەيمەن قىلىپ چىن نىدا،
قالسام ئەگەر بىر كۈن نەپەستىن
چوڭقۇر قىلىپ كۆمۈڭلار مېنى.
ياتاي رازى بولۇپ تېگىمدە
مەڭگۈ ـ مەڭگۈ كۆتىرىپ ئۇنى!

1986 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەن بۇلاق بوپ قايندىم، بىراق…

مەن بۇلاق بوپ قايندىم، بىراق
تەنتەكلىكىم ئەمەس بۇ زىنھار.
شوخلۇق بىلەن بۇلدۇقلاپ تۇرسام،
شاللاقكەنسەن دەمسەن، ئەي نىگار؟

قايناپ چىقتىم زېمىن تەكتىدىن،
سادالىرىم زېمىن ناۋاسى.
كۆيلىرىمدىن جانلىنار ھەر ۋاق،
ئانا يۇرتنىڭ چەكسىز دالاسى.

ياقتۇرمايمەن تۇرغۇن سۇ بولۇپ
كۆلچەكلەردە پىخسىپ يېتىشنى؛
مەن سۆيىمەن شوخ كىيىك كەبى
قىيغىتىشنى، سەكرەپ چېپىشنى.

مەن بۇلاق بوپ ئۇرغۇپ ئاقىمەن،
ئېقىنلىرىم چاقنار زۇمرەتتەك.
چاڭقىغانغا شەربەت مەن گويا،
بەھرىم چۆلنى قىلىدۇ جەننەت.

بوستانلاردىن ۋىلىقلاپ ئۆتسەم،
مۈڭلىرىنى ئېلىپ كېتىمەن.
جىمىپ قالسام ئەيىپ ئەتمەڭلار،
قۇملۇقلارغا سىڭىپ كېتىمەن.

1986 ـ يىل

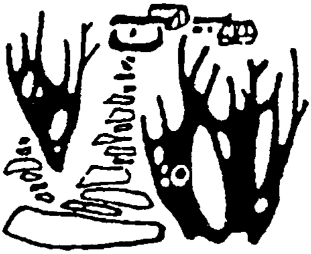

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى

بايرىقى تىكلەندى ئاچچىق تولغاقنىڭ،
ئۇپۇقتىن شولىلار ئاققاندا ئەزىم.
زارىقىپ تىۋىنغان قارا قوي كۆزلەر
زېمىن تاجىسىغا يوللىدى تەزىم.

چاڭقىغان لېۋىگە ئانا تۇپراقنىڭ
سىرغىدى رەيھاننىڭ لالە رەڭ يېشى.
باشلىرى ئېگىلدى قېرى توغراقنىڭ،
ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى.

ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى،
ھېكمىتىڭ كۆلمەكتە قەلىبلەر قەسرىدە.
زىناقلار بەختلىك مەي تولغان جامىمۇ؟
كىرپىكلەر نەملەندى ئالتۇن قەترىدە.

ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى،
نۇرۇڭدىن پاياندار يېپىندى يوللار.
شوخ مۇقام تۇۋلايدۇ جەنۇپ شامىلى،
غەپلەت قاسىرقىنى تاشلىدى دىللار.

ئەسلىدىم، بۇ قەدىم تارىم ئەۋلادى
ئالتۇن ئاچقۇچنى يوقاتتى قاچان؟
يۇلغۇنلۇق دالىدا قالدى تېڭىرقاش،
ئارزۇلار تۇغىنى كۆمدى قۇم - بارخان.

ھەسرەتلىك جىلغۇىلەر مۇزغا ئايلاندى،
توغراقلار يېشىدىن ئۇلغايدى تارىم.
كىشنىگەن دولقۇننى يۇتتى باياۋان،
شور باسقان ساھىلدا ئۇنسىز دۇتارىم...

قۇياشنى چاقىردۇق قۇشلار تىلىدا،
ئىلتىجا شاخلارغا ئېسىلدى بەزەن.
چىرماشتۇق مەغرىپنىڭ گۇگۇملىرىغا،
ھىلال ئاي قۇببىسى توۋلىغاچ ئەزەن.

نىمىلەر ئىزدىدۇق، نىمىلەر تاپتۇق،
ئايسىز كېچىلەردىن ساخاۋەت سوراپ.
ئېھ، قۇياش ھىكمەتتۇر، قۇياشتۇر تەڭرى،
تاشلانغىن قوينىغا، ئۇندا نۇر - ئاپتاپ!

ئەسسالام، تارىمنىڭ يېڭى قۇياشى،
ئەسسالام، بوۋاقتەك يۇلقۇنغان سەھەر!
يۇلغۇنلار قان سۆيگەن چېغىر يوللاردىن
يامىرىدى ئۇپۇققا بىزنىڭ بۇ سەپەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

مۇخلارغا قىرمىزدىن رەڭ بىرەر ئاياغ،
چىچەكلەر سۆيىدۇ ئىزلىرىمىزنى.
ھۆر قىزنىڭ كۆكسىدەك دولقۇنلۇق ئېقىن
چايقايدۇ كەڭ دالا ـ تۈزلىرىمىزنى.

قۇياشتىن گىن ئالغان ئەركەك خىياللار
شۇكرىيەت تورىغا تۇتاشتۇردى ئوت.
قورۇنغان سامانلىق يىرتىلدى تېنى،
رەڭگارەڭ يۇلتۇزنى قىلىپ تەۋەللۇت.

تومۇردەك مەۋج ئۇرۇپ ئاقماقتا تارىم،
ئەسىرلىك ئارماننى قىلغانچە ھاپاش.
بىز دولقۇن ئوغلى بىز، سەھەر ئوغلى بىز،
ئۆڭكۈردىن دالاغا ئېتىلدى قۇياش!

1993 ـ يىل ئۆكتەبىر شايار

قۇياشقا ئەڭ يېقىن جاي

(نەسرى شېئىر)

1

بىز قوغۇشۇن رەڭلىك تۇمان ئاستىدا هاياتلىق تىۋىنىشلىرى خۇددى ئەگىز پەسلىدىكى يۇگەنسىز دەريادەك هەيۋەت بىلەن دەۋرەۋاتقان، تومۇرلىرى تىنىمسىز يۇرۇشلەردىن كۆپچىۋاتقان، تىنىقلىرى چىڭقىلىۋاتقان مۇزلۇق بۇ شەهەردىن ئايرىلىپ جەنۇبتىكى تاغلارنىڭ ئىللىق قىش قوينىغا يۇرۇش قىلدۇق.

ئانا تۇپراق كۆمۈش ئالقانلىرى بىلەن بىزنى بۇ يۇكسەكلىككە ـ قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايغا كۆتۈرگەندە، ئەلۋەك نۇرلارغا تويۇنۇپ پايانى يىراق ئۇپۇقتا غايىپ بولغان چەكسىز قارلىق دالالار، تاغلارنىڭ مىڭ يىللىق خىيال ۋە ئويلىنىشلىرىنى ئۆزىدە مۇجەسسەملىگەن تىمتاس جىلغىلار، كۆمۈش ساقاللىق بوۋىلاردەك بۇيۇك چوققىلار، سۇزۇك، تىنىق، كۆپكۆك ئاسمان بىزنى تونۇۋالدى؛

قار ئەكسىدە مىڭ بىر كۆز بولۇپ چاقناۋاتقان، قارىغاي ئاراشلىرىدىن ئالتۇن قوللىرىنى سوزۇۋاتقان، جىلغىلارنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

مىنقلىرىغا ئوتلۇق تەپتىنى بېرىۋاتقان قۇياش جىلۇسىنى بىز
ى تونۇۋالدى؛
بىز بۇ يەرنىڭ مېھمىنى بولغان،
باھاردا، قاپتاللارنى، يانباغىرلارنى يېشىللىق قاپلىغان
اغدا.
بىز بۇ يەرنىڭ مېھمىنى بولغان،
يازدا. يېشىل يامغۇر، يېشىل ئېقىن رەڭگارەڭ چې-
ەكلەرگە سىر ئېيتقان چاغدا.
بىز بۇ يەرنىڭ مېھمىنى بولغان،
كۈزدە. قۇياش ئوغلى ئالتۇن ياپراقلارغا قونۇپ، كاك-
ۇك گۈلنىڭ لەۋلىرىگە خىنە ياققان چاغدا.
بىز بۇ يەرنىڭ مېھمىنى بولدۇق،
يەنە، قىش پەسلىدە، جىمى پاكلىق ۋە گۈزەللىك،
ىمى سۆيگۈ ۋە ئىنتىلىشلەر ئاق لىباسقا ئورالغان چاغدا.
ھەر پەسلىنىڭ پەيزى باشقىچە، ھەر پەسلىنىڭ سىزگە
تا قىلىدىغان تۇيغۇ ۋە پىكىرلىرى ئۆزگىچە.
مەن مەھەللىدىن يىراقلاپ كىچىككىنە بىر دۆڭلۈككە
ېلىپ قار ئۈستىدە ئولتۇردۇم.
ئەنە، ئاۋۇ جىلغا ئىچىگە باشلاپ كىرىدىغان تارغىنا يول
سىنقىدىكى ئاپئاق لىچەك ئارتقان تال ـ سۆگەت ۋە قاريا-
چلار باش باھاردىكى ھۆپپىدە ئېچىلغان نەشپۈت چېچەكلى-
ىنى ئەسلىتىدۇ. يىراق بانياغىرلاردىكى مالچىلارنىڭ ئاندا
ساندا كىگىز ئۆيلىرى كىمدۇر بىرسى ئاق داستىخان
ستىگە تاشلاپ كەتكەن ئاپئاق يەر قالپاقلىرىغا ئوخشايدۇ.

پۈتكۈل جاھان ئاپئاق قىلىن قارغا كۆمۈلگەن،
داللار ئۈيقىدىكى نازىنىن، نەپىس چۈشلەر لەززىتىگە
چۆمۈلگەن.

قار، شۇ قەدەر ئاق، شۇ قەدەر پاك، كىرىستالدەك
سۈزۈك ۋە يالتىراق، تېگى ـ تېگىگە قارىساڭ بالقىپ چىقار
يەنە ئاق؛

بوۋامنىڭ ئايەم كۈنى كىيگەن يېڭى دوپپىسىدەك،
موماىنىڭ بامدات نامىزىغا ئولتۇرغاندا ئارتىۋالغان ياغ-
لىقىدەك،

تېخى يالغان ئېيتىپ باقمىغان سەبى بالىلارنىڭ مەسۇم
قەلبىدەك كىرسىز، غۇبارسىز، پاك ۋە مۇقەددەس.

مەن بىر ئوچۇم قارنى ئاۋايلاپ ئالدىم ـ دە، ئوتلۇق
لەۋلىرىمنى ئاستا تەككۈزدۈم. بۇنداق ئاقلىق، بۇنداق پاك-
لىق پەقەت قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

2

مەن چەكسىز دالىدا بەھۇزۇر قار كېچىپ كېتىۋاتىـ
مەن،

توسۇن ئاتتەك، شوخ كېيىكتەك قىيغىتىپ ئەركىن
بىلەن چېپىۋاتىمەن.

قەلبىم چەكسىزلىككە سىغقان كەڭلىكلەرگە تەنھا ئۆ-
زۈم پاتمايۋاتىمەن، تېرىلىرىمدىن بۆسۈپ چىقىۋاتىمەن.

چىڭدالغان، قىرچىلغان، چارچىغان، چاڭقىغان ۋۇجۇ-
دۇم ۋە روھىم كەڭلىكلەردە يېشىندى، بوۋاقلاردەك ئەركىن
يۇلقۇندى. راھەت، ھوزۇر، ئاشىقانە سۆيۈنۈش ئايىقىمدىن

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورى

ئۇيقۇن بولۇپ ئۆرلەۋاتقان قارلارغا ئارىلىشىپ ئىرىپلىرىمىدىن ئاستا ـ ئاستا سىرغىپ چۈشتى.

مەن ئاشۇ كەڭلىكلەرگە سىڭىپ كەتتىم.

تومۇرۇمدا بۈيۈك يايراش ئۆركەشلىدى.

مەن ئانىنىڭ يۇمران كۆكسىگە تاشلانغان بالىدەك ما. مۇق قار ئۈستىدە قېنىپ ـ قېنىپ دۇمىلاپ، غولاچلىرىمنى بۇركۈت قانىتىدەك كەڭ كېرىپ ئورنۇمدىن ئاستاغىنە تۇر. دۇم.

يول تالىشىپ قىستاش، ئورا كولاپ پۇتلاش، يەكلە. نىش ۋە قىيداش، قانىتىڭنى يۇڭداش بۇ جايدا مەۋجۇد ئەمەس.

بۇنداق كەڭلىك، بۇنداق ھۆرلۈك، بۇنداق يايراش پە. قەت قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

3

جىلغا.

ئىككى تاغنىڭ ئارىسىدىن بارا ـ بارا تارىيىپ، يۈك. سەكلىككە، كۆمۈش چوققىغا قاراپ ئۆزاپ كەتكە جىلغا.

بىز جىلغىغا ئىچكىرىلەپ كېتىۋاتىمىز، كەڭلىكلەر ئەڭ دەسلەپ تەۋەللۇت بولغان مەنزىل ۋە نۇقتىغا قاراپ كېتىۋاتى. مىز.

يازدا تاشلاردىن تاشلارغا سەكرەپ، ئويناقشىپ ئېقىپ چىملىقلاردىكى ساپسېرىق مامكاپلارغا كۆمۈش جۇلا تاقايدى. غان، شاۋقۇنلۇق كۆيلىرى بىلەن جىلغىلارنى سادالارغا قاپ. لايدىغان زۇمرەت ئېقىن ئەمدى قېلىن قار ۋە مۇز ئىچىگە

يوشۇرۇنغانىدى.

چوڭقۇر مۇڭغا پاتقان قارىغايلارنىڭ يېشىل كىرپىكلە
رىدە ئاپئاق قىرو. قۇشلارنىڭ نەغمە - ناۋالىرىدىن ئەسەرم
يوق. ئۇلار ئىسسىق ئىقلىملارغا ئارام ئېلىشقا كەتكەن چې
غى.

جىلغا شۇ قەدەر جىمجىت، ئۇنسىز، تىۋشسىز، جىم
جىتلىقتا سەن ئۆزۈڭنىڭ مەۋجۇتلۇقىڭنى بىر پەس ئۇنتۇپ
كېتىسەن.

كېچە - كۈندۈز بېسىقمايدىغان ماشىنىلارنىڭ گۈركى
رەشلىرىدىن، بىر - بىرسىدىن يول تالىشىپ، بىر - بىر
سىنى ئالدىرىتىپ ئۇرۇلغان ئاچچىق سىگنالاردىن، ئاشپەز
لەرنىڭ، باققاللارنىڭ، كوچا دوقمۇشلىرىدىكى كىنىشكىسىز
سېتىقچىلارنىڭ ئالا - تاغىل ۋارقىراشلىرىدىن؛ ئەس -
ھۇشۇڭنى ئېلىپ قاچقىدەك رەڭگارەڭ چىراقلار بىلەن بې
زەلگەن تانسىخانا، قاۋاقخانىلارنىڭ گۈڭگا رۇجەكلىرىدىن
تىنىمسىز يامراپ چىقىدىغان يېقىمسىز، مىلودىيىسىنى جا
مۇزىكىلىرىدىن ئەندىكىپ كەتكەن، چۆچۈپ كەتكەن، چىڭ
قىلىپ كەتكەن نېرۋىلىرىڭ بۇندا بىر پەس ئارام تاپىدۇ،
يېشىلىدۇ، بەھرىڭ ئېچىلىدۇ. كۆزۈڭنى يۇمۇپ، ھەممىنى
ئۇنتۇپ بىر ھازا يېتىۋالىسەن.

بۇنداق تىنچلىق، بۇنداق ئاسايىشلىق پەقەت قۇياشق
ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

4

قەھرىتان قىشتا باھارنىڭ تەپتىنى سەزمەك نەقەدەر

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورى

بەخت ـ ھە؟ مەن جىلغىنىڭ ئىللىق، ساپ ھاۋاسىنى كۆك-سۈمگە تولدۇرۇپ ـ تولدۇرۇپ نەپەسلەنگەندىن كېيىن، ئىختىيارسىز ئەنە شۇنداق ئويلىدىم.

جىلغىنىڭ ھاۋاسى بوشۇكتىكى بوۋاقنىڭ خاتىرجەم، ۋەزمىن تىنىقلىرىدەك يەڭگىل ۋە پاك، ئانىنىڭ بالىنى ئاۋايلاپ ھىدلاشلىرىدەك تاتلىق ۋە ئىللىق، يېنىڭدىن كە-رەشمە ئەيلەپ ئۆتكەن سۆيۈملۈك يارىڭدەك خۇشبۇي ۋە يې-قىملىق.

ئۇنىڭ نەشتىرى يوق، يۈزلىرىڭنى چېقىۋالمىدىغان؛

ئۇنىڭ چاڭ ـ توزانى يوق، كۆز پەردەڭنى توسۇۋالمىدى-غان.

بۇنداق ساپ ئىللىق ھاۋا پەقەت قوياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

5

تىككىدە ئۆرلىگەن قوياش يالغۇز بۇ جىلغا ئۈچۈن يارال-غاندەكلا پۈتۈن نۇرىنى يىغىپ بۇ يەرگە تۆكمەكتە.

جىلغا، ئاپئاق تۆشەك سېلىنغان بوشۇك.

مەن يۇمشاق قار ئۈستىگە يېنىككىنە تاشلاندىم. بۇ تاغ گويا مېھرىبان ئانا، ئۇ تاغ گويا پاسىبان ئاتا —

مۆڭگۈ پاتقان قىيشىڭدا، تۇغ بوپ تۇرغان بېشىڭدا.

سۈكۈت ئىچىدە ئۇلار مەندىن نېمىلەرنىدۇر كۈتمەكتە.

يىراق، چوڭقۇر جىلغا ئىچىدىن شارقىراتمىنىڭ ئاۋازى كەلمەكتە…

تىنىق، كۆك، پايانسىز ئاسمانغا تىكىلدىم.

ئاسمان شۇ قەدەر سۈزۈك، تېگى ـ تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان زەڭگەر دېڭىزلاردەك.

هۆرلىقا ۋە زىلەيخانىڭ تاش ئەينىكىدەك.

مەن ئۇنىڭدىن ئانامنىڭ كۆزلىرىدىكى سەمىمىيلىك ۋە پاكلىقنى، ئانامنىڭ كۆزلىرىدىكى ۋەزمىنلىك ۋە چوڭقۇر-لۇقنى كۆرگەندەك بولدۇم.

بۆشۈكلەردە ئويغىنىپ، قار ئۈستىدىن يۈكسىلىۋاتقان ئىستەكلىرىم، باللىقتىن تۇغۇلغان رەڭدار چۈشلىرىمگە قوشۇلۇپ، ئېگىز ئاسمانغا، قۇياشنىڭ پارلاشلىرىغا سىڭىپ كەتتى.

بۇنداق سۈزۈكلۈك، بۇنداق يۈكسەكلىك پەقەت قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

6

قاپتالدا يانباغرىلاپ ياتقىنىمدا، قۇلىقىمغا بىر كۈي ئاڭلاندى:

سەبى بوۋاقنىڭ تېلىقىپ كۈلۈشىدەك،
قازاق ئاقىنىنىڭ دومبىرىنى چېرتىشىدەك،
تاشۋاينىڭ زەخمەك ئۇرۇشىدەك،
ئاتلىق پولكلارنىڭ هۇررا كۆتۈرىشىدەك...

بۇ كۈي قېلىن قار ئاستىدىن، جىلغىدىكى مۇزلار قې-تىدىن كېلىۋاتاتتى.

مەن خاتالاشمىدىم. ئورنۇمدىن ئىرغىپ تۇرۇپ كۈي ياڭراۋاتقان شۇ نۇقتىنى ئىزدىدىم.

مۆجىزات كۆز ئالدىمدا نامايەن بولدى. جىلغىنىڭ قاپ

www.uyghurkitap.com

ئوتتۇرىسىدا خاسىيەتلىك قۇياش بارمىقى بىلەن ئېچىپ قويۇلغان جانان چىنىنىڭ ئاغزىدەك چوڭلۇقتىكى كاچكول شۇ كۆينىڭ بوغۇزى ئىدى.

«ئاھ، تاغنىڭ يۈرىكى» دېدىم مەن.

قولۇڭنى تىقساڭ بەلكىم ئۇنىڭدىن يالقۇن ئۆرلەيدۇ.

ئۇ، زېمىننىڭ قان تومۇرى، ئۆلمەس ھاياتلىقنىڭ تىمسالى.

ئۇ ئەنە شۇنداق كۆۋەجەپ، بۇلدۇقلاپ ئېقىپ تىنمايدۇ.

ئۇ ئەنە شۇنداق تىلسىز سۆزلەيدۇ،

زېمىستان قىشتىمۇ باھار تەنتەنىسى بىلەن كۈيلەيدۇ.

مېنىڭ ئۇنىڭ ناۋالىرىغا تەڭكەش قىلىپ بار ئاۋازىم بىلەن ناخشا ئېيتقۇم، تولغىنىپ - تولغىنىپ ئۇسسۇل ئوينىغۇم، ساما سالغۇم كەلدى.

ھەي، مۇز ئاستىدىكى ئويناق كۈمۈش ئېقىن، سەن مۇكۆت ئەۋجىدىكى تاغلارنىڭ ھايات سىمفونىيىسى، دالىلارنىڭ تەلپۈنۋاتقان ئانا زېمىننىڭ يۈرەك مېلودىيىسى.

مەن كاچكولدىن بىر ئۇچۇم سۇ ئېلىپ، سۈيۈنۈش ئىلكىدە ئىچتىم. ياق، ئۇنىڭغا ئىچىلدىم. ئۇنىڭ كۈيلىرىدىن تومۇرلىرىم ئەزىم دەريادەك چىرتىلدى، پۈتكۈل ۋۇجۇدۇم سادالارغا، ناۋالارغا، چوقانلارغا ئايلاندى. مەن تاغ يۈرىكىدىن كۈي بولۇپ تۆرەلدىم.

بۇنداق ھاياتلىق، بۇنداق جۇشقۇنلۇق، بۇنداق كۈي - ناۋا پەقەت قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا بولىدۇ.

7

بىز قۇياش ئەلۋەك نۇرلىرىنى سىپىپ تۇرغان بىر تۆپە-لىككە قايتىپ كېلىپ ئولتۇردۇق.

تار ھەم چوڭقۇر جىلغا بىزدىن قېرىق - ئەللىك قەدەم نېرىدا تاغ تۇۋىنى بويلاپ يىلان باغرىدەك سوزۇلغان.

تاغ بەللىرىدە بىر نەچچە توپ پادا قارىغايلارنىڭ يىلتىز-لىرىدىن، كۆنگەيدىكى يالىڭاچ قورام تاشلاردىن كۈن نۇرىنى كۆشەپ يالىماقتا.

ئۇشتۇمتۇت، قويلارنىڭ شالاڭ مەرەشلىرى ئىچىدىن بىر بوۋاقنىڭ ئىڭىرىشىغا ئوخشايدىغان زەئىپ، تىترەك بىر ئىدانى ئىلغا قىلدىم. بۇ سادا جان ھەلقۇمىدىكى تېپىرلاشقا، بوزلاشقا، يىغىغا ئوخشاپ كېتەتتى.

بىر قانچىمىز ئەندىكىش ۋە ئەنسىزلىك ئىچىدە قۇلاقلى-رىمىزنى دىڭ تۇتۇپ ئەتراپقا زەن سېلىشقا باشلىدۇق. شۇب-ھىسىزكى، بۇ ئىدا چوڭقۇر جىلغىدىن چىقىۋاتاتتى.

يۇگۇرۇپ كەلگىنىمىزدە بىر ئوغلاق ئىپىز مۇزلىرى چىقىلغان ئېقىنىنىڭ ئوتتۇرىسىدا قۇلاق تۈۋىگىچە سۇغا چۆك-كەن ھالدا نالە قىلىپ مەرەۋاتاتتى.

بىز قوللىرىمىزنى بىر - بىرىگە ئارقان قىلىپ تۇتاش-تۇرۇپ، جىلغا ئىچىگە ساڭگىلىدۇق - دە، ئوغلاقنى قۇتۇل-دۇرۇپ چىقتۇق.

ئولاشقانلار ئىچ ئاغرىتىشىپ «بۇ بىچارە ئانىسىدىن ئايرىلىپ سۇ ئىچىشكە چۈشكەنىكەن - دە، ھەي، ئۆلۈپ قالغىلى تاس قاپتۇ» دېيىشتى.

كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

كىمدۇر بىرى بوينىدىكى شارپىسىنى يېشىپ ئېلىپ، ئۇنىڭ تىترەۋاتقان بەدەنلىرىدىكى سۇلارنى سۈرتتى. بىر قىز ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئولتۇرۇپ، ئانىلىق مېھرى بىلەن ئىنچىكە بويۇنلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ كىرپىكلىرى ۋە ئەمدىلا سىزىلىشقا باشلىغان ساقاللىرىدىكى چوكا مۇزلار-ى ھورداپ ئېرىتتى. يەنە بىر دوستىمىز ئوغلاقنى قۇرۇتۇش ئۈچۈن كۆزنى يۇمۇپ ئاچقىچە شاخ ـ شۇمبىلارنى تېرىپ كېلىپ ئوت يېقىشقىمۇ ئۈلگۈردى.

يالقۇنجاپ كۆيۈۋاتقان گۈلخان ئالدىدىكى ئوغلاقنىڭ چا-اقلىرىدا راستىنلا سۆزۈك ياشلار لىغىرلاپ قالغانىدى. مەن ەلتويۇمنىڭ تەگمىسىنى يېشىپ تېخى تولۇق قۇرىمىغان ىنىدىن نەمخۇش ھور ئۆرلەپ تۇرغان بۇ بايقۇشنى قوينۇمغا الدىم...

بۇ يەردە، مۇشۇ دەقىقىدە، ئادەم بىلەن ھايۋان ئوتتۇر-سىدا، يىگۈچى بىلەن يېيىلگۈچى ئوتتۇرىسىدا ئاشۇنداق بىر ،بىئى مېھرىبانلىق، ئاشۇنداق بىر سەمىمى كۆيۈنۈش ۋەقە-ى يۈز بەردى.

شۇنداق، ئىنسانلارنىڭ ئەسلى تەبىئىتى، ئادىمىيلىك ،زىلىتى، سەمىمىيىتى قۇياشقا ئەڭ يېقىن جايدىلا يېتىلىدۇ تېپىلىدۇ.

8

گۈگۈم چۈشمەكتە.

يىراق ئۇپۇق ئاشقىلىقتىن ئۇيقىنى تەرك ئەتكەن يىگىت-لىڭ كۆز جىيەكلىرىدەك قىزارغاندا، بىز تاغ ئىچىدىن

پايانسىز دالىغا تۇتىشىپ كېتىدىغان جىلغىدىن چىقىپ، بىر نەچچە توپ ئارچا يېنىدىكى تۇزلەڭلىككە كېلىپ ئولتۇردۇق - دە، ئارچا شاخلىرىدىن گۇلخان تۇتاشتۇردۇق.

مۇزلارنى يېرىپ چىققان تار ئېقىن يېنىمىزدا شىرىقلاپ بىخىرامان ئاقماقتا.

قەھۋە رەڭلىك گۇلخان سانسىز يۇلتۇزلارنى چاچرىتىپ ئۇسسۇل ئوينىماقتا.

زىلال سۇ كۆمۈش بۇژغۇنلارنى چاچرىتىپ ئۆز كۈيىنى ياڭراتماقتا.

ئوتنىڭمۇ ئۆز تەلپۈنىشى بار، سۇنىڭمۇ ئۆز ئىنتىلىشى. ھەممىسىنىڭ ھۆرلۈككە بولغان تىۋىنىشى، يۈرەك تىپىرلىشى بار.

ئوت ھاياتلىققا يورۇقلۇق ۋە ھارارەت ئېلىپ كېلىدۇ.

سۇ ھاياتلىققا نازاكەت ۋە راھەت بەخش ئېتىدۇ.

گۇلخان ئىزغىرىن شامالدا چاراسلاپ بارغانسېرى ئۇلغايماقتا.

ئوت ۋە سۇدىن كېلىۋاتقان بۇ سادالار مېنى يىراق خىيال گىرۋەكلىرىگە تاشلىدى.

گويا ھەيۋەتلىك بىر قوشۇن ئاتلىرىنى تاراسلىتىپ چاپتۇرۇپ كېلىپ، ئېقىن بويىدا توختاپ ئاتلىرىنى سۇغاردى. كۆتىرەڭگۇ مارش كۆمۈش قەترىلەرگە شوڭغۇپ چۇشۇپ، لەرزان، ئەۋرىشىم، لېرىك كۈيگە ئايلاندى. كاكارلار ئېقىن بويىدا قىپقىزىل لەيلىقازاق بولۇپ ئۈنۈپ قالدى...

جىلغىدىكى تار ئېقىن كەڭلىكلەرگە قاراپ توختاۋسىز

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئاقماقتا.

گۈلخان تولغىنىپ ئۇسسۇل ئوينىپ لاۋا ئاتماقتا.
هايات ئەنە شۇنداق گىرەلەشكەن، تىلسىم سۆيگۈلەرگە
تويۇنغان.

بىزنىڭ قەلبىمىزدە ئىللىق ۋە ئوتلۇق، لەرزان ۋە
جۇشقۇن، تىمتاس ۋە بىپايان، پاك ۋە يۈكسەك سۆيگۈ،
ئىستەك، خۇشاللىق كۈي قاتماقتا.

شۇنداق، مەن بۇ ھەممىنى سۆيگەن ھەم سۆيەلەيمەن؛
تولغىنىپ ئېقىشلارنى،
لاۋۇلداپ يېنىشلارنى.
مەن بۇ يەرنىڭ باھارىنى سۆيگەن -
يېشىل پاياندار ئۈستىدىكى چېچەكلەرنى.
مەن بۇيەرنىڭ يازىنى سۆيگەن -
تومۇزدىكى ئارامبەخش شاماللىرىنى.
مەن بۇ يەرنىڭ كۈزىنى سۆيگەن -
ئالتۇن تەڭگىلەرگە تولغان ئېتەكلىرىنى.
مەن بۇ يەرنىڭ قىشىنى ھەم سۆيىمەن -
ساپلىقى، پاكلىقى، يۈكسەكلىكىنى.
چۈنكى، قەھرىتان قىش باھارغا ئەڭ يېقىن.
مەن بۇ يەرنىڭ سەھەر ھەم كۈندۈزلىرىنى سۆيگەن -
يايناق، جۇشقۇن كۈيلەرگە تولغان.
مەن بۇ يەرنىڭ كېچىلىرىنىمۇ سۆيىمەن -
ئارقىن، يۇلتۇزلۇق، تىمتاس ۋە ئۇلۇغ.
چۈنكى كېچە سەھەرگە

قۇياشقا ئەڭ يېقىن!

مەن تاغلارغا قاراپ بار ئاۋازىم بىلەن ۋارقىرىدىم.

قاتمۇ ـ قات تاغلار ئاۋازىمنى ئەسلى بىلەن قايتۇرۇپ بەردى، چىن، سەممىي، راست ۋە يەنە راست...

چۈنكى بۇ جاي قۇياشقا ئەڭ يېقىن.

بۇ يەرنىڭ قۇشقاچلىرىمۇ شۇنداق سەممىي ۋە ئاق بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدىم مەن.

چۈنكى، بۇ يەر قۇياشقا ئەڭ يېقىن.

1996 ـ يىل ئۈرۈمچى

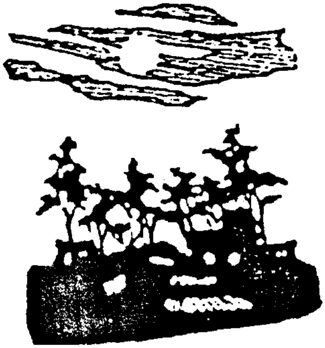

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بالىلار قەلبى

تاغ سەيلىسى

(سىكىل)

مۇقەددىمە

تاغقا چىقتۇق بىر كۈنى
دادام بىلەن سەيلىگە.
تولدى قەلبىم ئاجايىپ
خوشاللىقنىڭ پەيزىگە.

قىلدى مەپتۇن كۆڭلۈمنى،
بۇ جايدىكى مەنزىرە.
سىزىۋالدىم قەلبىمگە،
گۈزەللىكتىن ئەندىزە.

تاغ گۈللىرى

تاغ گۈللىرى ئېچىلىپتۇ
زەپمۇ ئېسىل.
سۈتتەك ئاپئاق، ئالتۇن رەڭلىك،
چوغدەك قىزىل.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئاسماندىكى يۇلتۇزمىدۇر،
ئۇچۇپ چۈشكەن.
كۆز چاقنىتار ساناپ باقسالڭ
تۈرى مىڭ خىل.

قاراپ ـ قاراپ تويمىدىم مەن،
قانمىدىم مەن.
پۇرىقىمۇ ئېسىل ئىكەن،
يايرىدى دىل.

چاپتىم شۇئان گۈللەر ئارا
كېپىنەكتەك،
تورىۋالدى يوللىرىمنى،
قىلىپ خىجىل.

دېدى ماڭا: «غۇنچە بويلۇق
ئۆسمۇر ئۆزەڭ.
ئىلىم ـ پەننىڭ باغلىرىدا
سەنمۇ ئېچىل.

دېدىم: «ئەي گۈل، ئامرىقىمسەن،
ئۈمىدىمسەن.
ئېچىلىمەن خىسلىتىڭگە،
بولۇپ ئىجىل.

قارىغاي

تارتتى مېنىڭ زوقۇمنى،
چوققىدىكى قارىغاي.
يېشىل تۇرغاچ قىشمۇ ـ ياز،
قار ـ جۇدۇنغا قارىماي.

شۇنچە قەيسەر بولسىمۇ،
تالاشماسكەن نام ئاتاق.
تالاشماسكەن ۋە ياكى
گۈزەللىكتە رەڭ ـ بوياق.

شۇڭا ئۇنىڭ ئورنىمۇ
تىك چوققىدا بولاركەن.
بارچە ھۆرمەت، شان ـ شەرەپ
ئاڭا كېلىپ قوناركەن.

قارىغايدەك بولسام مەن،
تولۇپ ئېسىل خىسلەتكە.
چىقىپ ئېگىز چوققىغا،
ئېرىشسەم ھەم ھۆرمەتكە.

شارقىراتما

ھەيران قالدىم ئاق كۆمۈشتەك
ئويناق «ئىلان» غا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى www.uyghurkitap.com

تاغدىن چۈشۈپ پەسنى قاپلار
ئىكەن تۇمانغا.

نەچچە ئون گەز ئېگىزلىكتىن
چۈشسە شارقىراپ.
ئېيتىدىكەن جاراڭلىق بىر
كۈينى ۋارقىراپ.

چاچىدىكەن ئەتراپىغا
ئاپئاق ئۈنچىنى.
ئۈنچە ئەمەس ئارامبەخش
گۈلۈ ـ غۇنچىنى.

هوزۇر بېرىپ يۈرەكلەرنى
كۆلدۈرەركەن ئۇ.
ئېقىن بولۇپ ۋادىغا گۈل
ئۈندۈرەركەن ئۇ.

شۇڭا ئۇنى شارقىراتما
دەيدىكەن تاتلىق.
بېغىشلىغاچ ئەلگە هامان
گۈزەللىك، شاتلىق.

بولسام مەنمۇ شارقىراتما،
توختىماي ئاقسام.
دىلغا هوزۇر بېرىپ، چۆلگە
گۈللەرنى تاقسام.

بۇلاق

زوقۇم تاشتى بۇلدۇقلاپ
ئاققان سۈزۈك بۇلاققا.
ئوخشاركەن شوخ ئىپقىشى
گۈزەل ناخشا ـ قوشاققا.

توختىماي ئۇ قىشمۇياز،
ئاقىدىكەن ئەبەتكە.
سۈزۈكلىكى گوياكى
ئوخشايدىكەن زۇمرەتكە.

ئىچتىم ئۇنى ئوچۇملاپ،
يايراپ كەتتى يۈرىكىم.
ئاشتى قايتا ھەسسىلەپ
تەشنالىقىم، تىلىكىم.

نىمە ئۈچۈن قانمايدۇ
دىلىم بۇلاق سۈيىگە.
چۈنكى ئۇنى ئوخشاتتىم،
ئىلىم ـ پەننىڭ ئۆزىگە.

تاغ شامىلى

تاغ شامىلى، تاغنىڭ شامىلى،
گويا سەھەر چاغنىڭ شامىلى.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

خۇش پۇراقلىق، پاك ھەم ساپ ئۆزۈك،
كەلدىڭ چۈنكى گۈل پۇراپ ئۆزۈڭ.

سەن كېلمىسەن يىراق - يىراقتىن،
تىك چوققىدىن - چىمەن قىرغاقتىن.

قارىغاينى ئۇسسۇلغا سېلىپ،
گۈل چېچەكنىڭ بەرگىنى قايرىپ.

كۆيلىرىڭدە بەخت شاتلىقى،
لەۋلىرىڭدە گۈلنىڭ تاتلىقى.

خۇش پۇراقنى ئۇرۇپ دىماقتا،
ئۈندەيسەن بۇ دىلنى قوشاقتا.

تاغ شاملى غۇر - غۇر شوخ شامال،
ساڭا بۇندا يوقتۇر ھېچ قامال.

ئەركىن ئۇچقىن بۇ كەڭ ۋادىدا،
ھەرگىميانى سۆيۈپ دائىما.

مەنمۇ سەندەك بولۇپ قاناتلىق،
ھاياتىمنى ئۆتكۈزەي تاتلىق.

سۆيۈپ ئۆتەي تاغنى - چىمەننى،
سۆيۈپ ئۆتەي ئانا ۋەتەننى.

خاتىمە

تاغقا ئامراق ئوغۇل مەن،
تاغدا يايرار يۈرىكىم.
تاغ قوينىدا قوزغالدى،
يۈكسەك غايە ـ تىلىكىم.

گۈزەل ۋەتەن تاغلىرى،
مەڭگۈ شۇنداق ياشنايدۇ.
كامال تېپىپ ئۆسمۈرلۈك،
چوققۇم ئاڭا ئوخشايدۇ.

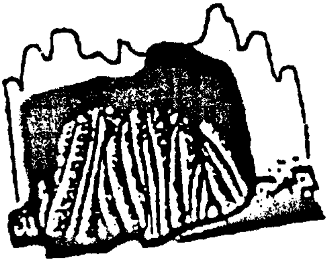

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ياغقىن، قار!

قار، قار، ئاپئاق قار،
توختىماستىن ياغقىن قار.
دەل ـ دەرەخلەر شېخىغا
كۈمۈش چېچەك تاققىن قار.

قار، قار، ئاپئاق قار،
دەل ۋاقتىدا ياغقىن قار.
يېشىل بۇغداي مايسىنى
يوتقان بولۇپ ياپقىن قار.

قار، قار، ئاپئاق قار،
ئاق مامۇقتەك ياغقىن قار.
مولھوسۇللۇق كۈز ئۈچۈن،
سەنمۇ تۆھپە قاتقىن، قار.

كېيىپ يېڭى تۇماقنى،
مايلاپ راسا ئاياقنى.
توۋلاپ ئۈنلۈك قوشاقنى،
دائىم ئالغاچامدايمىز.
توختىماستىن ياغقىن، قار.

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز

ئېرىشتۇق بىر ئۆچكىدىن
قوشماق ئىككى مېغىزغا.
پەرھاد بىلەن ئىككىمىز،
بىردىن سالدۇق ئېغىزغا.

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز،
قوشۇلسۇن دەپ قەلبىمىز.
بەسلىشىشكە ئوقۇشتا،
پۈتتۈلدى چىلك ۋەدىمىز.

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز،
قەلبىمىزمۇ قوش دائىم.
يايراپ بەخت قوينىدا،
ياشايمىز شاد، خۇش دائىم.

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز،
قەلبىمىزمۇ قوش دائىم.
ياخشى ئوقۇپ، ۋاقىتنى
ئۆتكۈزمەيمىز بوش دائىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز،
قەلبىمىزمۇ قوش دائىم.
تىك چوققىغا ئۆرلەيمىز،
بولۇپ ئالتۇن قوش دائىم.

قوشماق ئاداش بولدۇق بىز،
ياشايمىز قوش مېغىزدەك.
ئىلىم ـ پەنگە ئىشقىمىز،
تاشقىنلايدۇ دېڭىزدەك.

1981 ـ يىل

ئۇ نېمە؟

(شېئىرىي تېپىشماقلار)

1

شېكەر دېسە تاتلىق ئەمەس،
ئاق تۇز دېسە ئاچچىق ئەمەس.
قىشتا كۆكتىن چۈشىدۇ،
يازدا كۆزگە كۆرۈنمەس.

2

كۆزى بارۇ، قېشى يوق،
سۇدىن چىقسا جېنى يوق.
بوغۇزلىماي يېسىڭىز،
بولۇر ياخشى گۆش ئوزۇق.

3

بىر قارىسام مۇشۇكتەك،
يېقىن كەلسەم قۇش ئۆزى.
چاشقان تۇتۇپ كېچىسى،
ئۇخلايدۇ ئۇ كۈندۈزى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

4

ئۆزى ئىلمەك ھاسىدەك،
يەلپۈگۈچ بار بېشىدا.
نۇرغۇن تۇۋرۇك تىكلەكلىك،
ئۇنىڭ بوينى قېشىدا.

5

ئېغىزى كۆپ دوستۇمنىڭ،
قورسىقى بوش، قومۇش تەن.
يەل ماڭدۇرسام ئىچىگە،
ناخشا ئېيتار زەپ بەلەن.

6

ئالا يېشىل تونى بار،
قانغا تولغان قورسىقى،
قاپ - قارادۇر بالىلىرى
شۇنچە نۇرغۇن سانىقى.

7

ئۇستىمۇ ئورمان،
ئاستىمۇ ئورمان.

ئوتتۇردا قارا مارجان،
پىلدىرلاپ تۇرغان.

8

ئىككى دوست بار بەك ياخشى،
ئايرىلمايدۇ دائىما.
ئۇخلىغاندا ماكانى
بولار دائىم پەگادا.
ئۇلار بىللە ماڭىدۇ،
شوينىدا بەل تاڭىدۇ.

9

يۈزى بار، كۆزى يوق،
پۇتى بار، قولى يوق.
ماڭالمايدۇ ئۇ بىراق،
قېنى دوستۇم ئۇنى تاپ.

10

ئۆستۈردۇ ئانىسى،
ئۆز تېنىدە بالىنى.
شامال چىقسا بالىسى،
ئۇرۇپ كېتەر ئانىنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

11

كىچىككىنە بىر باتۇر،
تۇلكە تۇماقلىق.
بېشىچىلاپ ماڭىدۇ،
بېلى باغلاقلىق.
ئەقلىڭ بولسا تاپ ئۇنى،
سەنمۇ يورغىلات ئۇنى.

12

ئۇنىڭ چوڭقۇر يىلتىزى
تۇتۇشىدۇ بۇلاقتا.
تولغىنۇۋەتسەڭ بېشىنى،
تۇكۇرىدۇ يىراقتا،
غەلىتىلا نېمە بۇ،
ھەر كىشىگە كېرەك ئۇ.

13

بىر مۇشۇك بار جېنى يوق،
بىراق ئۆينى باقىدۇ.
قايتىپ كېلىپ ئېگىسى،
تومۇر قوزۇق قاقىدۇ.
قوزنىقىمۇ خاس ئۇنىڭ،

ئۆزىگىلا ماس ئۇنىڭ.
تاپقىن بۇنى تېزلىكتە،
رولى چوڭقۇر راست ئۇنىڭ.

14

بىر قۇتا بار يۇمۇلاق،
ئىككى خىلدۇر سىياسى.
بۇزۇلمايدۇ چېگرىسى،
بولسىمۇ گەر ئارىسى.

15

بىر تېرەكنىڭ بېشىدا،
بەش تال شېخى بار.
ھەر بىر شاختا بىر تۇخۇم،
رەڭگى ئاپئاق قار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تات، تات، تات!

تات ـ تاتات، تات ـ تاتات،
قولۇمدا بار ئاپتومات.
ئېسىپ ئۇنى بوينۇمغا،
جەڭگە شۇدەم سالدىم ئات.

تات ـ تاتات، تات ـ تاتات،
قولۇمدا بار ئاپتومات.
ئانام دېدى: «ئۇنىڭدا،
شۇم ئېيىقنى چەنلەپ ئات».

تات ـ تاتات، تات ـ تاتات،
قولۇمدا بار ئاپتومات.
باستىم ئاگا ئوق قىلىپ،
غەزىپىمنى قاتمۇ ـ قات.

كەلدى ئەنە: «ئېيىقلار»،
چىل بۆرىدەك چىرقىراپ.
تات ـ تات! قىلدىم تەگدى ئوق،
جان ئۈزۈشتى خىرقىراپ.

تات ـ تاتات، تات ـ تاتات،
قولۇمدا بار ئاپتومات.
تاجاۋۇزچى دۈشمەنلەر
بولار ئۆزۈل ـ كېسىل مات.

تات ـ تاتات، تات ـ تاتات،
قولۇمدا بار ئاپتومات.
ۋەتەن ئېزىز ئانامدۇر،
ئاپتوماتىم گالڭ قانات.

كىچىككىمدىن شۇڭا مەن،
چوڭ ئىشلارنى ئويلايمەن.
كەلگۈسىدە ۋەتەننى،
چوقۇم شۇنداق قوغدايمەن.

1979 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەردلىك قىسسىسى

(باللادا)

ئانا يۇرتۇڭ ئامان بولسا،
رەڭگى روھىڭ سامان بولماس.
ــ خەلق ماقالى

1

گۇركىرەيدۇ شىددەتلىك بوران،
ئارغىماقتەك ئاتلار ئىزىدىن.
قېلىچلارنىڭ يالتىرىشىدەك،
ئوتلار چاقنار مەرتلەر كۆزىدىن.
نەرە تارتىپ كېلەر زور قوشۇن،
سەپ ئالدىدا غالىپ سەركەردە.
ئۆتكۈزۈلگەن ياۋنىڭ كاللىسى،
قولىدىكى پولات شەمشەرگە.
جەڭ ئوتىدا تاۋلانغان شۇتاپ،
سەركەردىنىڭ ئالمىدەك يۈزى.
ئاھۇ كۆزدە بۈركۈتچە نىگاھ،
(سۇمبۇل چاچلىق-ئايال ئۇ ئۆزى).

ياڭرىتىدۇ قوشۇن بىتىنىم،
شاتلىق ئارا زەپەر كۈيىنى.
تەۋرىتىدۇ شاۋقۇنى ئۇنىڭ،
قان بوپ ئاققان ئامۇ[1]سۈيىنى:
«مەرتلىك بىلەن غالىپمىز مەڭگۈ،
بۇ مەرتلىكنى ئۆگەتكەن ۋەتەن.
ئانا ئەلگە خىرىس قىلسا كىم،
ئۈز بېشىنى يەيدۇ ئۇ جەزمەن!»
ئولتۇر ئوغلۇم، — ئۇندىدى بوۋام،
— سۆزلەپ بېرەي بۇ ھېكايىنى.
ۋەتەن سۆيۈش يولىدا سەنمۇ،
تىكلە شۇنداق ئۇلۇغ غايىنى...

2

نەچچە، نەچچە ئەسىر مۇقەددەم،
بىر ئايال شاھ ئۆتكەن بۇ يۇرتتا.
ئەلگە ئېلىپ كەلگەن سائادەت،
تەڭسىزلىكنى كۆيدۈرۈپ ئوتتا.
ئادالەت ۋە مەرتلىك بىلەن ئۇ،
تاپقانىدى ئالەمچە شۆھرەت.
خەلقى ئۇنى سۆيەتتى چەكسىز،
دۆلىتىمۇ تاپقانتى قۇدرەت.
بۇ ماكانىنىڭ غەربى چېتىدىن،

---

① دەريا ئىسمى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئەزىم دەريا ئېقىپ ئۆتەتتى.
چىمەنزارلىق ۋادىسىدا ئەل،
قوي، يىلقىلار بېقىپ ئۆتەتتى.
قويلار سېمىز، خۇددى ئۆزىنى
كۆتىرەلمەي ھېرىپ كېتەتتى.
ئارغىماقتەك داڭدار ئاتلارنى
قوشنا ئەللەر ئېلىپ كېتەتتى.
چەكسىز كەتكەن ئېكىنزالاردا،
بوغداي، شالدىن ئالاتتى ھوسۇل.
پىيا، كونخوي چېلىپ دېھقانلار،
مۇقاملارغا ئوينايتتى ئۇسسۇل.
ئاچارچىلىق ھەمدە سېلىقتىن
قىلماس ئىدى قىلچە ئەندىشە.
ئاتلىرىغا تېگىشىپ گەزمال،
شايىدىن تون كىيگەن ھەمىشە.
بىناكارلىق تېپىپ ھەم روناق،
بىنا بولغان ئاجايىپ قەسىر.
راۋاقلارنىڭ نەقىش ـ زىننىتى
يۈرەكلەرنى قىلاتتى ئەسىر.
ئىجادكار خەلق قەلبىلىرىدە
چېچەك ئاچقان ئىلىم ـ مەرىپەت.
راۋاج تاپقان زامانغا لايىق
سودا ـ سېتىق، ھۈنەر ۋە سەنئەت.
ئۈزمە دەرەخ قوۋزاقلىرىدىن
ئىجاد قىلغان سۈپەتە قەغەزنى.

شائىرلىرى ئەشئارلار يازغان،
ئوبراز بىلەن بېرىپ پەدەزنى.
چەكسىز بايلىق ئىدى بۇ ئەلگە،
قېزىپ پۈتمەس ئالتۇن كانلىرى.
رودىلاردىن پولات ئاققۇزغان،
قۇياش تەپتىلىك پىچ گۈلخانلىرى.
سوقار ئىدى ھۇنەرۋەنلىرى
نۇردىن ئۆتكۈر قىلىپ شەمشەرنى.
غىلاپىغا ھەمدە سېپىغا
نەقىش قىلىپ قوياتتى زەرنى.
ساۋۇت، قالقان، كەمەرلىرىمۇ
بېزىلەتتى ئالتۇن، كۈمۈشتە.
نەيزىلىرى ئىككى - ئۈچ غۇلاچ،
مۇھتاج ئىدى يولۋاستەك كۈچكە.
ئوۋ قىلاتتى پالۋانلار تاغدا،
يىرتقۇچ ئاڭا گويا ئىدى قۇل.
بوراندەك تېز ئۇچسا ئاتلىرى،
ئوقياسىمۇ تېگەتتى ئۇدۇل.
گۆشىنى يەپ، تېرىلىرىدە
بازارلارنى قىلاتتى ئاۋات.
ئەل قولىدا ئالتۇن تەڭگىلەر،
يېپەك، شايى ئىدى قاتمۇ - قات.
....
....
مەمۇرچىلىق، ئاسايىشلىقتا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

شۇنچە قوۋناق ئۆتەتتى هايات.
شاھ ھەم ئاۋام شات ئىدى، بولغاچ
دۆلەت كۈچلۈك، خەلقى باياشات.

3

داڭقى كەتكەچ بۇ ئەلنىڭ ھەريان،
چۈشەر ئىدى جاھان نىگاھى.
يات مەلئۇنلار، قارا نىيەتلەر
خىرىس قىلىپ كېلەتتى گاھى.
بۇ دۆلەتكە قوشنا بىر ئەلنىڭ
يالماۋۇز بىر شاھى بار ئىدى.
ئاجىزلارنى يالماپ تويمىغان،
قارنى گويا چەكسىز غار ئىدى.
ئۇ جاھاندا ئۆزىنى گويا
تەڭدىشى يوق غالىپ سېزەتتى.
ئايال شاھنىڭ گۈزەل يۇرتىغا
قورسىقىدا توڭگۇز كېزەتتى.
ئويلايتتى ئۇ، ئەتراپىمدىكى
تالاي يۇرتلار ئىلكىمگە ئۆتتى.
مەن - مەن دېگەن ئەركەكلەرمۇ ھەم،
تىغ ئالدىدا تىزىنى پۈكتى.
كىمكى ئەگەر تۇرسا تاقابىل،
رەھىم قىلماي ئىچتىم قېنىنى.
بويسۇنمىغاچ ئېرىنگەمۇ شۇ چاغ،

ئالغانىدىم ئۇنىڭ جېنىنى.
قۇدرىتىمنى قىلىپ نامايان،
قىلاي يەنە غالىپ يۇرۇشنى.
ئالقىنىمغا ئالارمەن تەختىڭ،
ئىلكىڭدىكى ئالتۇن - كۇمۇشنى.
كۆزلىرىمدىن قانلار كەتكۈزگەن
ئاي جامالىڭ ماڭا مەنسۇپتۇر.
قۇچىقىمدا ئوينارسەن بىر كۈن،
ئېھ، بۇلاق كۆز، مېنى كۇتۇپ تۇر...
شۇنداق رەزىل شۇم نىيەت بىلەن،
باشلاپ نەچچە ئون مىڭ لەشكەرنى.
كېلىپ قالدى دەريا بويىغا،
مەغرۇرانە كۆزلەپ زەپەرنى.

4

ئايال شاھقا يېتىپ بۇ خەۋەر،
نەرە تارتتى غەزەپ دولقۇنى.
قانلىق جەڭگە قىلدى دالالەت،
تىغ تۇتقۇزۇپ قىساس يالقۇنى.
ياۋدىن قوغداش ئۇچۇن ئېلىنى،
خەلقىنى ئۇ قىلدى سەپەرۋەر.
دېدى: «قاراپ تۇرالامدۇق بىز،
ئانا يەرگە كەلسە شۇم خەتەر.
بىرەلەمدۇق ياۋايىلارغا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەزىم دەريا، ئالتۇن تاغلارنى.
تۆكۈپ قان ـ تەر، بېرىپ قۇربانلار
بىنا قىلغان گۈزەل باغلارنى.
بىز تۆرەلدۇق مۇشۇ تۇپراقتا،
ياشاپ كەلدۇق ئەۋلادتىن، ئەۋلاد.
تەقدىرىمىز شۇ ئالتۇن دىيار،
ئۇ ئامانكى بىزمۇ ھەم ھايات.»
قۇدرەت تېپىپ شاھىنىڭ سۆزىدىن،
ئەل غەزەپتە باغلىدى كەمەر.
تەييارلىدى ئېسىل پولاتتىن
كۆرمىگەن قالقان، نەيزە ۋە شەمشەر.
ئەللىككىمىڭ ئەر ـ ئەللىككىمىڭ ئايال،
پىداكار بوپ ئۇيۇشتى دەرھال.
ئايال شاھى بولدى سەركەردە،
مەرتلىكتە ئۇ تاپقاچقا كامال.
قوشۇن سەرخىل ـ ياراقلار تولۇق،
ئاتلار دۇلدۇل، ئەسكەر مەردانە.
چەبدەس بولۇپ شۇندا ئايال شاھ،
باسقۇنچىغا يوللىدى نامە:
«بىز تېچلىقنى سۆيىمىز، لېكىن،
قان ئىچمەكتۇر سېنىڭ نىيىتىڭ.
سەن بوغۇلغان قەرز ئازمىدى،
قانخور دېمەك سېنىڭكى ئېتىڭ.
ئېلىمىشقا تەييارمىز ھامان،

ئەمما مەرت بول، قىلما نامەرتلىك.
بىز ئۆتەيلى دەريادىن، ياكى،
سەن ئۆتسەڭ بىز بىرەيلى ئەپلىك.»
ئايال شاھنىڭ مەردانىلىقىدىن،
قوشۇنىنىڭ پەلۋانلىقىدىن.
بۇ تەڭداشسىز قۇدرەت ئالدىدا،
ئۆزىنىڭ بەك سەرسانلىقىدىن.
ئەجەل يۇراپ بۇرنىغا دەرھال،
باسقۇنچى ياۋ ئەيلىدى مىكىر.
يىگىپ چىقماق بولدى يەنىلا،
ئايال شاھقا ئىشلىتىپ سېھىر.
ئايال شاھنىڭ ئەلچىلىرىنى،
نامە ئېلىپ كەلگەن ئوغلىنى.
شاراپ بىلەن مەس قىلدى جاللات،
خۇپىيانە ئالدى جېنىنى.
پۈتۈن ئەل - يۇرت كەلدى غەزەپكە،
باسقۇنچىنىڭ بۇ شۇملىقىدىن.
شۇنداق قەسەم قىلدى ئايال شاھ،
مىلك ئۆرتىنىپ پەرزەنت دېغىدىن:
«ئەي، قانخۇمار، نەيرەڭلىرىڭدىن
ھوزۇرلىنىپ كەتمە ماختىنىپ.
مەككارلىقىڭ، نامەرتلىكىڭدىن،
قالالمايسەن ھېچقاچان تېنىپ.
مېنىڭ قەلبىم پەرزەنتلا ئەمەس،

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئەل ـ يۇرت ئۈچۈن كۆيۈپ يانىدۇ.
خەلقىم كۈچلۈك يۆلەكداش ماڭا،
ئارمانلىرىم چوقۇم قانىدۇ.
خەلقىم نامى، قۇياش نامىدا،
شۇنداق قەسەم بېرەي جاھانغا.
تەندىن جۇدا قىلىپ بېشىمنى،
سۇغۇرىمەن ئاخىرى قاندا.»
سەپ بېشىدا ئايال سەركەردە،
قوشۇن جەڭگە ئاتلىنىپ كەتتى.
مەرتلەر گويا ئېتىلدى شىردەك،
ياۋنىڭ بېلى قاتلىنىپ كەتتى.
سەپ ئالدىدا ئايال سەركەردە،
مەلئۇنلارنى بارىدۇ قوغلاپ.
قېلىچلاردىن چاقىدۇ چاقماق،
ياۋ كاللىسى چۈشەر دۈملاپ.
سەپ ئالدىدا ئايال سەركەردە،
ئۇ يېتىلگەن قەيسەر قوماندان.
رەقىپ بىلەن چۈشتى روبىرو،
غەزەپ كۈچى كۆتۈرۈپ ۋولقان.
....
سەپ ئالدىدا غالىپ سەركەردە،
مەلئۇنلارنى بارىدۇ قوغلاپ.
لەشكەرلىرى كۆتۈرۈپ بوران،
يېڭى مارشنى بارىدۇ توۋلاپ.

5

قايتتى مەردلەر يۇرتىغا ئامان،
باستۇرۇلدى ياۋنىڭ غەلۋىسى.
قىلدى خۇشال قوشنا ئەللەرنى،
ئايال شاھنىڭ بۈيۈك غەلبىسى.
سادىق بولۇپ يۇرتى ـ خەلقىگە،
قەسىمىگە قىلدى ئۇ ئەمەل.
قىلىپ جەڭدە ئەرلەرچە مەرتلىك،
رەقىبىگە يوللىدى ئەجەل.
ئەل ئالدىدا چىقىپ مۇنبەرگە،
شاھ سۆزىنى شۇنداق باشلىدى.
(شەمشىرىدىن ياۋنىڭ بېشىنى،
قانغا تولغان داسقا تاشلىدى):
«سەن ياشىغان ھارامىلىق بىلەن،
قىن ـ قىنىڭغا سىڭگەن جىنايەت.
بىز غالىپمىز مەرتلىك بابىدا،
چۈنكى مەڭگۈ بىزنىڭ ئادالەت.
ئۆزلەۋزىمگە قىلىپ مەن ئەمەل،
بېشىڭ ئېلىپ سۇغاردىم قانغا.
يوقتۇر شۇنداق ياخشى ئاقىۋەت،
ئۆزگە ئەلگە خىرىس قىلغانغا.»
....

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

شۇندىن بۇيان بۇ ئەلنىڭ خەلقى،
بەخت ئىچىدە يايرىشىپ ئۆتتى.
ئۆز يۇرتىنى سۆيگەچكە جاندىن،
قۇياش دائىم قۇت نۇرىن تۆكتى...

ئېرىپ كەتتى جىسمىم سىماپتەك،
تۇگەتكەندە بوۋام قىسسىنى.
ئەجداتلارغا ھۆرمەت كەلكۈنى
دولقۇنلىتىپ ئېپ كەتتى مېنى.
بوۋام ئېيتقان بۇ ھېكايىنى،
ئېيتىپ كەلگەن ئەجداتلىرىمىز.
ئۇنىڭدىن كۈچ ـ قۇدرەت تاپىدۇ،
ئېيتىپ مەڭگۈ ئەۋلادلىرىمىز.

1983 ـ يىل